

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

โดย

พลตรี ศักดา ดีเดชา

ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการกิจการพลเรือน
กรมกิจการพลเรือนทหาร

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (ACCOMPLISHMENT OF DEVELOPMENT OF THE MAE SOT SPECIAL ECONOMIC ZONE)

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย พล.ต. ศักดา ดีเดชา **หลักสูตร** วปอ.รุ่นที่ 60

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และผลกระทบจากการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ไปสอบถามประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และเอกชนทั้งในระดับส่วนกลางและพื้นที่ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างการวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ประชากรในอำเภอแม่สอด พบพระ และอำเภอแม่ระมาด จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และอิทธิพล (Multiple Regression) ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม และนำข้อมูลที่ได้รับไปรวบรวมประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะในงานวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยผลกระทบด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ได้ร้อยละ 71.1 ($R^2 = .711$) โดยผลกระทบด้านสังคมมีอำนาจการทำนายได้สูงสุด ร้อยละ 63.3 ($R^2 = .633$) และพบว่าแรงงาน คุณภาพชีวิต กฎหมาย และระดับการศึกษาส่งผลต่อปัจจัยด้านสังคมที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในท้องถิ่น ให้มีทักษะ เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความขยัน อดทน และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ควรพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ระบบไอทีและนวัตกรรม และปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการสนับสนุนการจ้างงานที่เป็นธรรม รวมถึง ควรพัฒนาความร่วมมือกับสหภาพเมียนมาให้บรรลุข้อตกลงในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมกัน ในลักษณะ 1 เขตเศรษฐกิจพิเศษ 2 ประเทศ ตลอดจน การควบคุมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อไม่ให้เกิดมลภาวะ และการทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์/ ผลกระทบ/ คนในท้องถิ่น

ABSTRACT

Title : Accomplishment of Development of the Mae Sot Special Economic Zone
Field : Economics
Name : Major General Sakda Dedecha **Course :** NDC Class 60

The purposes of this research is to study the relationships between the impacts of economic, social, environment and accomplishment of development of the Mae Sot Special Economic Zone (SEZ). The research uses quantitative method and review relevant literatures about the Mae Sot Special Economic Zone in order to develop research tools, namely questionnaires concerning relations and impact of establishing SEZ in Mae Sot. The populations in this research consist of relevant governmental, business and private organizations both in local and central area. The samples are divided into 3 groups, namely people in Mae Sot district, Phop Phra district and Mae Ramat district. Statistical packages are used for analyzing data in the questionnaires in order to calculate statistical values such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, correlation coefficient and multiple regressions of independent variables and dependent variables. These data will be used for proposing recommendations.

The findings of this research as follows: the correlation of economic, social, environment have positive correlation on development accomplish in the Mae Sot SEZ at statistical significance 0.5 level. All variables at 71.1 percentage ($R^2 = .711$) is able to predict the accomplishment of development of the Mae Sot SEZ. And social impact is able to maximum predict at 63.3 percentage ($R^2 = .633$). Labor, quality of life, law and educational level also have effect on social factors that lead to effective development accomplish in the Mae Sot SEZ. Policy Recommendations focus on human development in local area in order that they have skill, long life education, diligence, endurance and problem solving skill. Logistics, IT & innovations, law amendment should also be developed for supporting fair hiring including enhancing Myanmar cooperation in tern of "One SEZ Two Nations". Environmental and natural resources control and reservation will prevent pollution in SEZ.

Key word : accomplishment, impact, local people

คำนำ

จากสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศที่ได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ส่งผลให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการเป็ยศูนย์กลางทางการค้า และการที่รัฐบาลเห็นความสำคัญหันมาให้ความสนใจในการค้าขายตามแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่ควรสนใจศึกษาเพื่อพัฒนาต่อยอดให้บรรลุผลสำเร็จด้านการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญรุดหน้าและสามารถเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่มีประสิทธิภาพในภูมิภาคอาเซียนได้อย่างแท้จริง

สืบเนื่องจากผู้วิจัยมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดตาก จึงให้ความสนใจและทำการศึกษาค้าคว้าถึง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดที่สามารถสร้างผลกระทบทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ว่าการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดจะก่อประโยชน์ต่อภาพรวมของประเทศหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด ตลอดจนแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่สามารถสร้างประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่าเพื่อนำข้อมูลไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดให้มีความเจริญยิ่งขึ้นรวมทั้งประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่อื่นๆ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดตากตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาและเพื่อนนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ และมีส่วนช่วยในการสนับสนุนด้านการค้นคว้าหาเอกสารข้อมูล จนทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

พลตรี

(ศักดิ์ เตเดชา)

นักศึกษาป้องกันวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่น ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Concepts and theories related to special economic zones)	7
ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการพัฒนาประเทศ (Benefits from the development of special economic zones toward the country)	9
ปัญหา และอุปสรรคของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Problems and obstacles of special economic zones)	10
ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special economic zone impact) ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	11
ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาการค้าชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ	13
ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด และพื้นที่เชื่อมโยง (Information of Mae sot special economic zone and related areas)	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related literature)	18
สรุปการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจแม่สอด	21
กรอบแนวคิดของการวิจัย	23
สรุป	24
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	25
ประชากรที่ศึกษา	25
การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Validity) และความเที่ยงเชิงเนื้อหา(Reliability)	25

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	29
สรุป	29
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ	43
สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	
สรุปภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	43
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	47
สรุป	47
อภิปรายผล	47
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	55
ภาคผนวกแบบสอบถามหัวข้อวิจัย ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
ชายแดนแม่สอด	56
ประวัติย่อผู้วิจัย	61

ฉ
สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒-๑ ปัจจัยหรือตัวกำหนดแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แม่สอด	22
๔-๑ ข้อมูลทั่วไป	31
๔-๒ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	34
๔-๓ ผลกระทบด้านสังคม	36
๔-๔ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	37
๔-๕ ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า	38
๔-๖ ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้การท่องเที่ยว	39
๔-๗ ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้การเก็บภาษี	39
๔-๘ ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชนมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี	40
๔-๙ ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ	41
๔-๑๐ ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จาก แรงงานประเทศเพื่อนบ้าน	42
๔-๑๑ ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการ พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	43
๔-๑๒ การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	43
๔-๑๓ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อม	45
๔-๑๔ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis- Enter)	46

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ได้แก่ เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชาและมาเลเซีย มีแนวชายแดนทางบกยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีด่านการค้าชายแดนจำนวน 91 จุด ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนถาวร 38 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 53 จุด นอกจากนี้ การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนส่งผลให้อาเซียนมีการเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกที่ยังคงหดตัว ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศมีกำลังซื้อลดลง ดังนั้นประเทศไทย จึงหันมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆในภูมิภาค (ชาติรส, 2557)

การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว ส่งผลให้การค้าชายแดนตามแนวชายแดน มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น มูลค่าการค้าชายแดนเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.0 ต่อปี ระหว่างปี 2554-2558 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2558 ไทยมีมูลค่าการค้ากับเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชาและมาเลเซียรวม 1,392,695 ล้านบาท เป็นมูลค่าการค้าชายแดน 1,001,241 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน การค้าชายแดนกับเพื่อนบ้านรายประเทศด้านไทย - เมียนมานั้น เมื่อพิจารณาด้านศุลกากรที่มีมูลค่าการค้าชายแดนในปี 2558 มากกว่า 1 หมื่นล้านบาท ต่อปี พบว่า มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดนด้านศุลกากรสังขละบุรี ด้านศุลกากรแม่สอด และด้านศุลกากรระนอง สำหรับจุดผ่านแดนด้านด้านศุลกากรแม่สอดนั้น ในปี 2558 มีมูลค่าการค้า 69,061 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 10.5 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าเมืองชายแดนก็ยังคงมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการขาดการจัดระเบียบพื้นที่ และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงตามแนวเส้นเขตแดน ยังไม่ชัดเจน ปัญหาด้านสังคมข้ามพรมแดน การขาดกลไกบูรณาการการทำงาน เรื่องชายแดน เป้าหมาย แนวคิด (Concept) และการพัฒนาพื้นที่ชายแดนซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงภูมิภาค สร้างเครือข่ายระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์เพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง รวมทั้งตั้งเป้าหมายการขยายตัวมูลค่าการค้าชายแดนของไทยให้เท่ากับร้อยละ 15 ต่อปี (อาคม, 2557)

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศและตอบสนอง

ต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง มีการแก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงานไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือความแออัดของด่านพรมแดน เป็นต้น (อาคม, 2557) รวมถึงมีการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามมา เช่น การสูญเสียอาชีพ ถิ่นฐานบ้านเกิด การเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น อำนาจและสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนในท้องถิ่นลดลง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างการดำเนินกิจการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษกับภายนอกเขต การนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาจทำให้เกิดอัตราการว่างงานของคนในท้องถิ่น รวมถึงการเข้าไม่ถึงทรัพยากรต่างๆ ที่จะใช้ในการผลิตของคนท้องถิ่น เป็นต้น (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2548))

ดังนั้นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐสามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล (อาคม, 2557)

ความคืบหน้าการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ตามผลการประชุมของคณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรในคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 3/2559 เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2559 ที่ผ่านมาระบุว่า พื้นที่ทั้ง 2 แปลงของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด 1,346 ไร่ และ 836 ไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ ออกโฉนด และสามารถรวบรวมที่ดินได้แล้วร้อยละ 94 ด้านศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service – OSS) ด้านการลงทุนเปิดให้บริการแล้ว 2 แห่ง คือ ศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดตากและเทศบาลนครแม่สอด ส่วนด้านแรงงานได้เปิดให้บริการ 2 แห่ง คือ สำนักงานจัดหางานอำเภอแม่สอด และสำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ณ อำเภอแม่สอด โดยเปิดให้บริการจดทะเบียนแรงงานเมียนมาในลักษณะไป – กลับ โดยสามารถพำนักได้เป็นเวลาไม่เกิน 30 วัน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง ได้แก่ 1. การปรับปรุงท่าอากาศยานแม่สอด ขณะนี้อยู่ระหว่างเจรจา ซื้อขายที่ดิน และออกพระราชกฤษฎีกาเวนคืนที่ดินควบคู่กับการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีพื้นที่ที่ดำเนินการจัดซื้อแล้ว ร้อยละ 62.71 ในส่วนงานอาคารผู้โดยสารและลานจอดเครื่องบิน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง กำหนดแล้วเสร็จปี 2561 สำหรับงานต่อเติมความยาวทางวิ่งเป็น 2,100 เมตร ได้รับงบประมาณปี 2560 2.ทางหลวงหมายเลข 12 ตาก - แม่สอด อยู่ระหว่างก่อสร้างตอนที่ 4 กำหนดแล้วเสร็จเดือนพฤษภาคม 2562 และ 3.ทางเลี่ยงเมืองแม่สอดพร้อมสะพานข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 2 ระยะทาง 21.40 กิโลเมตร (ฝั่งไทย 17.25 กิโลเมตร) ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือนกันยายน 2560 ด้านศุลกากร ได้แก่ โครงการก่อสร้างด้านศุลกากรแม่สอดแห่งที่ 2 คณะอนุกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานฯ ได้เห็นชอบในหลักการพื้นที่ 237 ไร่ ที่จะพัฒนาด้านศุลกากรแห่งใหม่บนทางหลวงแผ่นดินสาย 130 (ถนนสายใหม่) ใกล้สะพานข้ามแม่น้ำเมย แห่งที่ 2 และพื้นที่พัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ที่ผ่านมารวมศุลกากรเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพื่อช่วยเหลือค่าที่ดิน ผลอาสินและสิ่งปลูกสร้างให้แก่ราษฎรผู้ได้รับผลกระทบ ด้านอุตสาหกรรม

ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อยู่ระหว่างศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนด้าน สาธารณูปโภค การประปาส่วนภูมิภาค อยู่ระหว่างก่อสร้างขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาแม่สอด สำนักงานชลประทาน อยู่ระหว่างก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่สอด การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อยู่ระหว่าง ก่อสร้างพัฒนาระบบไฟฟ้าระยะที่ 1 (ประชาชาติธุรกิจ, 2560) ด้านแผนงบประมาณบูรณาการ เชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ปีงบประมาณ 2561 อยู่ระหว่างพิจารณาข้อเสนอโครงการตามแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สำหรับ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 2559 และ 2560 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดได้รับจัดสรร งบประมาณตามแผนงานบูรณาการฯ จำนวน 832.70 ล้านบาท 1,775.76 ล้านบาทและ 3,456.44 ล้านบาท ตามลำดับ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน 5,232.20 ล้านบาท

การขอรับการส่งเสริมการลงทุนภายใต้มาตรการส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในห้วงวันที่ 1 มกราคม 2558 – 31 ธันวาคม 2559 มีผู้ขอรับการลงทุนจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จำนวน 19 โครงการ วงเงินลงทุนรวม 3,541 ล้านบาท ซึ่งผ่านการอนุมัติแล้ว 19 โครงการ เงินลงทุนรวม 3,401 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

อย่างไรก็ตาม ตามการศึกษาประสิทธิภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยธนาคารโลก พบว่าการเลือกตำแหน่งที่ตั้ง (Location) ขนาดของตลาดภายในประเทศ (Market) ปัจจัยส่งเสริม การลงทุน (Investment) อาทิ ระบบสาธารณูปโภค และการให้บริการสนับสนุนการค้าระหว่าง ประเทศ (Trade Facilitation) แต่่นโยบายด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดภาษี สำหรับการประกอบการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษและปัจจัยการผลิต เช่น แรงงานราคาถูก กลับไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากประเทศต่างๆ หันมาใช้มาตรการ ลดภาษีนิติบุคคลสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจูงใจนักลงทุน จนกระทั่งอัตราภาษีภายในเขต เศรษฐกิจพิเศษมีอัตราต่ำมาก ซึ่งธนาคารโลกได้นิยามนโยบายนี้ว่าเป็นนโยบายการแข่งขันลดอัตรา ภาษี (Race to the bottom policies) และต้นทุนด้านแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันในระยะแรก ของการพัฒนาเท่านั้น หากแต่ในระยะยาวต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพแรงงานควบคู่ไปด้วย (World Bank, 2010)

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามารถสร้างผลกระทบทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ในด้านบวก หรือ ด้านลบ โดยธนาคารโลก ได้นำเสนอแนวทางในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact) ผลกระทบด้านสังคม (Social Impact) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact) (World Bank, 2011)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาติดตามวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด (Achievement Measurements for the Development of Maesot Special Economic Development Area) ว่าการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดจะก่อประโยชน์ต่อภาพรวมของประเทศหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับผลการทบทที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการ จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและ ความมั่นคงหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่สามารถสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุด

และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนดังกล่าว และจะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการวางแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยและใช้ในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของจังหวัดตากให้ตรงความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท้องถิ่นต่อไป ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมว่ามีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดอย่างไร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด อันจะนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนางานดังกล่าวต่อไป
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ทั้งระดับส่วนกลางและพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ประชากรในอำเภอแม่สอด จำนวน 112,211 คน ประชากรในอำเภอบพพระ จำนวน 60,840 คน และประชากรในอำเภอแม่ระมาด จำนวน 48,192 คน ที่จะดำเนินการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้สูตรทาร์โรว์ ยามาเน่ จำนวน 3 พื้นที่ รวม 397 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยปรับกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาติดตามวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัดตาก คือ อำเภอแม่สอด บพพระ และแม่ระมาด ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาในระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน
4. ขอบเขตเวลา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาติดตามวัดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในช่วงหลังปี พ.ศ.2547 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2547 อนุมัติให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่จังหวัดตาก จนถึงปี พ.ศ.2561 ซึ่งเป็นปีที่ทำการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำผลการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาศึกษาถึงผลกระทบต่อ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดแล้วนำไปพัฒนาปรับปรุงและสร้างความร่วมมือ ในการขับเคลื่อนบูรณาการการทำงานทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และระดับท้องถิ่นอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักสากล

2. นำปัจจัยที่ได้รับจากผลสัมฤทธิ์ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้าน สิ่งแวดล้อม จากการศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดไปขยายผลในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจในทุกพื้นที่ในภาพรวมของประเทศต่อไป

คำจำกัดความ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ	หมายถึง	เขตพื้นที่ที่ถูกจัดตั้งขึ้นหรือกำหนดขึ้นด้วยการจัดการ ในด้านระบบเศรษฐกิจเป็นพิเศษที่แตกต่างไปจากระบบ เศรษฐกิจภายใน ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเข้ามาลงทุนในพื้นที่นั้น และ กำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีมาตรการจูงใจ บริการ และสาธารณูปโภคที่จัดให้เพื่อส่งเสริมนักลงทุน ในการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในเขตนั่นๆ
เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	หมายถึง	เขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตาก ประกอบด้วย ๓ อำเภอคือ แม่สอด พบพระ และแม่ระมาด
การค้าบริเวณพรมแดน	หมายถึง	การลงทุน การให้บริการ และการเข้ามาทำงานใน ราชอาณาจักรของแรงงานต่างด้าวบริเวณพรมแดน และพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ดังกล่าว
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	หมายถึง	การบริโภคของภาคประชาชน การลงทุนของภาครัฐ การ ลงทุนของภาคเอกชน และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ
ผลกระทบด้านสังคม	หมายถึง	การพัฒนาที่สร้างผลต่อสังคมโดยรอบทั้งทางบวกและ ทางลบ ค่าจ้างแรงงาน สภาพการทำงานที่เหมาะสม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการปฏิบัติตามกฎหมาย แรงงาน

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Externalities)

	หมายถึง ระดับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นได้ทั้งเชิงบวก (Positive Externalities) และเชิงลบ (Negative Externalities) และการปฏิบัติตามนโยบายและกฎหมาย ด้านสิ่งแวดล้อม
ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	หมายถึง ผลจากการพัฒนาที่นำมาซึ่งปริมาณการค้าที่เพิ่มขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รายได้จากการเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดการพัฒนา ด้านโครงการสร้างพื้นฐาน และระบบ โลจิสติก เช่น เส้นทางคมนาคม ระบบการขนส่ง และประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การแก้ไขปัญหาการหลหนีและการใช้แรงงานผิดกฎหมายที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย
ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น	หมายถึง การสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น รวมถึงการปรับระบบ บริการแบบจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จเพื่อสะดวกต่อการ ให้บริการ
รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	หมายถึง การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับเพื่อนบ้านอย่างเป็น ระบบเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวใน ภูมิภาค ให้สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว
รายได้จากการเก็บภาษีเพิ่มขึ้น	หมายถึง รายได้ที่จะได้จากภาษีศุลกากร ภาษียานพาหนะ และ ค่าธรรมเนียมต่างๆ
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	หมายถึง มีธุรกิจใหม่ๆเกิดขึ้น มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านภาษา ทักษะ และองค์ความรู้อื่นที่ปรับให้ตัวเองทันต่อความ เจริญทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง
การพัฒนาด้านอื่นๆ	หมายถึง การพัฒนาที่ต่อเนื่องตามมาจากการลงทุนขององค์กร ภาครัฐและเอกชน เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบ โลจิสติก
ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน	หมายถึง การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าเมือง การใช้ แรงงานผิดกฎหมาย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด” ประกอบไปด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Concepts and theories related to special economic zones)
2. ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการพัฒนาประเทศ (Benefits from the development of special economic zones toward the country)
3. ปัญหา และอุปสรรคของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Problems and obstacles of special economic zones)
4. ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special economic zone impact) ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
5. ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาการค้าชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
6. ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด และพื้นที่เชื่อมโยง (Information of Mae sot special economic zone and related areas)
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related literature)
8. สรุปการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจแม่สอด
9. กรอบแนวคิดของการวิจัย
10. สรุป

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special economic zones development theories)

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้มีการพัฒนาไปมากจากในช่วงทศวรรษที่ 1990 ซึ่งเริ่มจากการอธิบายถึงการพัฒนาของเขตเศรษฐกิจพิเศษในฐานะเป็น “นโยบายทางเลือกที่ด้อยอันดับสอง (Second-best option)” (Madani, 1999) โดยมองว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายซึ่งรัฐควรใช้ในกรณีที่โครงสร้างด้านสถาบัน และเศรษฐกิจของประเทศยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่ระบบการค้าเสรีซึ่งปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ อาจส่งผลให้เกิดการบิดเบือนของกลไกตลาดซึ่งประเทศส่วนใหญ่จุดมุ่งหมายของการศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษในยุคแรก ๆ มักเป็นการศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศด้อยพัฒนา อย่างไรก็ตามความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษในหลาย ๆ ประเทศประกอบกับการที่ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศได้หันเข้ามาให้ความสำคัญกับการพัฒนาของเขตเศรษฐกิจพิเศษภายในประเทศได้ทำให้เกิดข้อถกเถียง และแนวคิดทฤษฎีใหม่ ๆ เพื่อเข้ามาอธิบายวิวัฒนาการของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ซึ่งสามารถสรุปออกได้เป็น 5 แนวคิด โดยสามารถสรุปได้ว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีแนวคิด และทฤษฎีเพื่อเข้ามาอธิบายวิวัฒนาการของเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถแบ่งออกเป็น 5 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 แนวคิดนีโอ คลาสสิกคอลล (The Neo classical approach (orthodox view) เป็นแนวคิดพื้นฐานดั้งเดิมที่รองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตามแนวคิดดังกล่าวเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับรัฐบาลในกรณีที่การสร้างให้เกิดระบบเศรษฐกิจการค้าเสรียังไม่สามารถดำเนินไปได้ทั่วประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดทางการเมือง แนวคิดดังกล่าวมองว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อสามารถส่งผลให้รัฐบาลประเทศดังกล่าว สามารถใช้เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นตัวอย่งในการปรับใช้เพื่อการปฏิรูประบบเศรษฐกิจในภาพรวมได้ต่อไป นักวิชาการที่สำคัญภายใต้กลุ่มแนวคิดดังกล่าว คือ Madani (1999) ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะลดความสำคัญลงเมื่อประเทศนั้น ๆ สามารถปฏิรูประบบการค้า เศรษฐกิจมหภาค และระบบแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศอย่างทั่วถึง

แนวคิดที่ 2 คือ แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง (The political economy approach) ซึ่งมองเขตเศรษฐกิจพิเศษว่าเป็นการที่รัฐบาลได้จัดให้มีสิทธิประโยชน์ภายในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจัดเป็นการแทรกแซงของรัฐประการหนึ่ง และอาจส่งเสริมให้มีการล๊อบบี้โดยกลุ่มผลประโยชน์เพื่อแสวงหาสิทธิประโยชน์ อันเป็นการสร้างกำไร เกินปกติ (Generating rent) ประการหนึ่ง ตามแนวคิดนี้การสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นการส่งเสริมให้เกิดกำไรเกินปกติให้กับนักลงทุนบางราย โดยการที่รัฐเข้าไปให้ความช่วยเหลือในการจัดหาที่ดิน และให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ซึ่งอาจเป็นต้นทุนแก่ภาคประชาชนโดยรวมได้ และอาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิการในภาพรวมได้เช่นกันซึ่งมุมมองดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากแนวทฤษฎีด้าน “ทางเลือกของประชาชน” อย่างไรก็ตามพบว่าการบิดเบือนระบบเศรษฐกิจ และสร้างกำไรเกินปกติมิได้จำกัดอยู่เฉพาะภายในประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศด้อยพัฒนาเท่านั้น โดย Khan (2004) ได้พบหลักฐานว่ารัฐบาลในประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศมีความตั้งใจในการบิดเบือน และจัดให้มีกำไรเกินปกติเพื่อสร้างให้เกิดกลุ่มนายทุนขึ้น จากนั้นจึงกระตุ้นให้กลุ่มนายทุนดังกล่าวมีการลงทุนเพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อไป จึงอาจสรุปได้ว่าการสร้างกำไรเกินปกติสามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐในการกระตุ้นให้มีการลงทุนทางเศรษฐกิจได้ อย่างไรก็ตาม Khan ยังไม่ได้มีการศึกษาถึงผลกระทบระยะยาวของแนวทางดังกล่าว

แนวคิดที่ 3 คือ แนวคิดเศรษฐศาสตร์ทางเลือก (The heterodox approach) แนวคิดดังกล่าวมองว่าภาคเอกชนภายในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพยายามปฏิรูปจากระบบเศรษฐกิจแบบปิดไปสู่ระบบเศรษฐกิจ และการค้าเสรีที่เชื่อมโยงเข้ากับระบบการค้าเสรีของโลกตามหลักการโลกาภิวัตน์มักจะขาดความสามารถด้านเทคนิค การตลาด และความรู้ด้านการบริหารรวมถึงมักจะไม่สามารถเข้าถึงระบบจัดจำหน่ายระดับนานาชาติ แนวคิดดังกล่าวจึงมองว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงต้องอาศัยความพยายามของภาครัฐในการเติมเต็มช่องว่างของการพัฒนาดังกล่าว ดังนั้นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงผ่านการหมุนเวียนของเทคโนโลยี ความรู้ และทักษะฝีมือ

แนวคิดที่ 4 คือ ทฤษฎีห่วงโซ่คุณค่าโลก (Global value chain approach) ซึ่งมองว่ารัฐบาลมีความจำเป็นในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การปรับลดกฎระเบียบ และพัฒนาขั้นตอน กฎระเบียบ และมาตรฐานต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานระดับสากล ทั้งในระดับทวีปภาคี ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ดังนั้นการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นหนึ่งในแนวนโยบายที่เหมาะสมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศท้องถิ่นให้สามารถ

เข้าไปสู่กลไกของห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น และแนวคิดที่ 5 ซึ่งเป็นแนวคิดสุดท้ายที่ได้มีการอธิบายถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ แนวคิดเศรษฐศาสตร์ด้านความประหยัดจากการรวมกลุ่ม (Agglomeration economies approach) ซึ่งมองว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นเครื่องมือของรัฐในการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลัสเตอร์ของบริษัทภายใน และต่างประเทศที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การส่งออกเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่คุณค่าโลก ดังนั้นเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะสามารถเป็นเครื่องมือผลักดันการเพิ่มผลผลิตของทรัพยากรผ่านการถ่ายทอดความรู้ การกระจายเทคโนโลยี และผลลัพธ์จากการแสดงตัวอย่าง และลดอุปสรรคในการไหลของเงินทุน และการค้า (ศักดิ์ดา, 2558)

ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการพัฒนาประเทศ (Benefits from the development of special economic zones toward the country)

เขตปลอดอากรประเภทต่าง ๆ ถูกตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ หากวิเคราะห์จากมุมมองของประเทศที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจากการวิจัยของคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific (UNESCAP), 2005) พบว่า ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษได้หลายประการ ดังนี้

1. การสร้างให้เกิดรายได้จากเงินตราต่างประเทศ (Generation of foreign exchange earnings) ทำให้ประเทศสามารถบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และลดต้นทุนในการนำเข้าสำหรับผู้ซื้อภายในประเทศได้
2. การสร้างงาน และสร้างรายได้ (Providing jobs and creating income) ในประเทศกำลังพัฒนาพบว่า การย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมสามารถสร้างให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้นในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากประเทศสามารถผลิตเพื่อส่งออกได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจัดเป็นต้นทุนทางโอกาส (Opportunity cost) ซึ่งมีต้นทุนต่ำมาก และให้ผลประโยชน์เชิงบวกด้านรายได้กับภาคแรงงาน
3. การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ (Attracting Foreign Direct Investment: FDI) ทำให้มีเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มมากขึ้น อันเป็นการพัฒนาทุนภายในระบบเศรษฐกิจให้มีการไหลเวียน และเติบโตมากขึ้น
4. การสร้างให้เกิดการถ่ายโอนเทคโนโลยี การกระจายความรู้ และการเรียนรู้ผ่านตัวอย่าง (Technological transfer, knowledge spill-over and demonstration effects) ทำให้ภาคเอกชนภายในประเทศสามารถปรับตัวในการผลิตสินค้าชนิดใหม่ ๆ ส่งผลให้คู่ค้าซึ่งเป็นบริษัทในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้ ทักษะการผลิตสินค้าในระดับคุณภาพของตลาดระหว่างประเทศ ทำให้มีความจำเป็นในการฝึกอบรมพนักงาน และผู้บริหาร อันเป็นการยกระดับแรงงานให้สูงขึ้นต่อไป

ปัญหา และอุปสรรคของเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Problems and obstacles of special economic zones)

ในหลายประเทศประสบกับปัญหา และอุปสรรคมากมายตลอดขั้นตอนของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งปัญหาเหล่านี้สร้างผลกระทบเชิงลบต่อประเทศผู้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาคสังคม และประชาชน ทำให้ผลประโยชน์ที่ได้รับจากเขตเศรษฐกิจพิเศษลดลง และอาจไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในประเทศอินเดียผลกระทบสำคัญประการหนึ่ง คือ การเวนคืนที่ดินซึ่งรัฐบาลเป็นผู้บังคับซื้อที่ดินในราคาที่ไม่เป็นธรรมจากชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น จากความจำเป็นในการเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมของเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่งที่ควรตั้งอยู่ในท่าเลใกล้กับระบบสาธารณูปโภค และเมืองสำคัญของประเทศ ประกอบกับความจำเป็นในการจัดหาที่ดินในราคาเหมาะสมให้กับผู้ประกอบการ ส่งผลให้รัฐบาลในระดับรัฐ (State governments) ของประเทศอินเดียกลายเป็นตัวแทนสำหรับบริษัทเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนในการจัดหาที่ดินในราคาถูกให้กับภาคเอกชน การเวนคืนดังกล่าว อาจเรียกได้ว่าเป็นการบังคับซื้อจากชาวบ้าน โดยอาศัยกฎหมายการจัดหาที่ดิน ค.ศ. 1894 (Land acquisition act) ซึ่งกำหนดให้ภาครัฐสามารถบังคับเวนคืนที่ดินเพื่อ “วัตถุประสงค์เชิงสาธารณะได้” อย่างไรก็ตามปัญหาของการตีความของความหมายคำว่า “วัตถุประสงค์เชิงสาธารณะ” ในกรณีของประเทศอินเดียได้มีการใช้เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกลายเป็นเครื่องมือของภาครัฐในการจัดหาที่ดินให้กับภาคเอกชนในราคาถูก เนื่องจากค่าตอบแทนการเวนคืนมักต่ำกว่าราคาตลาดที่เป็นจริงมาก จัดเป็นการบังคับชาวบ้านในท้องถิ่นให้ขายที่ดินในราคาถูก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ระบบสาธารณสุขรวมถึงส่งผลกระทบต่อโครงสร้างสังคมท้องถิ่นอีกด้วย (International Land Coalition, 2011)

สำหรับกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศจีนพบปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง นั่นคือ การลักลอบสินค้าหนีภาษี และกิจกรรมการค้าที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษไหหลำ (Hainan special economic zone) ซึ่งพบว่ามีกิจกรรมการลักลอบสินค้าหนีภาษี และการหลอกลวงในระดับสูงดังเช่นในกรณีหนึ่งซึ่งกลายเป็นเหตุการณ์ที่ได้รับความสนใจมาก คือ การที่ข้าราชการผู้หนึ่งได้ลักลอบนำเข้ารถยนต์ฟุเมอียโดยปลอมภาษีเข้ามาภายในเขต จากนั้นได้นำออกขายไปให้ข้าราชการอื่น ๆ ในประเทศโดยหลีกเลี่ยงภาษี จากกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษไหหลำจะเห็นได้ว่าการขาดระบบการควบคุมที่ดีพอ ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ การเมือง และภาคธุรกิจ อาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อการพัฒนาของประเทศในระดับสูงได้นอกจากนั้นยังปรากฏมีการจดทะเบียนนิติบุคคลในต่างประเทศเพื่อเป็นบริษัทบังหน้าเพื่อการเข้ามาลงทุน และใช้สิทธิประโยชน์ที่จัดให้ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศจีนอีกด้วย (Claus Knoth, 2000)

ปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งในประเทศจีนในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดการกระจุกตัว และการให้สิทธิประโยชน์แก่ภาคเอกชนภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้เกิดการบิดเบือนกลไกตลาดภายในประเทศ (Distortions in the domestic market) อาทิเช่น ปัญหาการเคลื่อนย้ายเงินทุน และแรงงานภายในประเทศ และเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งอาจไม่สร้างผลตอบแทนสูงสุดให้กับประเทศโดยภาพรวม เนื่องจากการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต

ดังกล่าวอาจถูกบิดเบือนเนื่องจากการแสวงหาสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากเขตเศรษฐกิจพิเศษมากกว่าการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ (Claus Knoth, 2000)

สำหรับปัญหาที่พบสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย คือ การที่หน่วยงานบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ร่วมกับภาคเอกชนในกิจกรรม เพื่อแสวงหากำไรเกินปกติ (Rent-seeking activity) เนื่องจากบริษัทภาคเอกชนส่วนใหญ่ซึ่งเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษในระยะแรก ๆ มักมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงภาษี และไม่มีความพยายามพัฒนาให้มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากล ดังนั้นเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทยกลับกลายเป็นเครื่องมือของภาคเอกชนในการแสวงหากำไรเกินปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยความร่วมมือจากภาคการเมืองซึ่งรวมถึงสถาบันการเมืองในท้องถิ่น และกลุ่มแรงงานในท้องถิ่น ซึ่งได้รับผลประโยชน์จากเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Tuominen & Lamminen, 2009)

ในหลายกรณีการขาดประสบการณ์ในการพัฒนา และบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้การดำเนินการของเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความล่าช้า และล้มเหลว อาทิเช่น ประเทศเอธิโอเปีย และอัลจีเรียซึ่งประสบปัญหาการขาดแคลนเงินลงทุน และแผนการรองรับความเสี่ยงประกอบกับการขาดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดึงดูดการลงทุนทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่งไม่สามารถพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สิ่งปลูกสร้าง บริการ และจัดให้มีสิทธิประโยชน์ต่างๆ ได้ตามที่วางแผน อาทิเช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษซูเอซ (Suez zone) ในประเทศอียิปต์ซึ่งรัฐบาลอียิปต์ ยังประสบปัญหาการจัดหาน้ำในปริมาณที่เพียงพอเพื่อรองรับการพัฒนา นอกจากนั้นโครงการจัดสร้างสนามบิน และท่าเรือใหม่เพื่อรองรับยังประสบกับความล่าช้าในการดำเนินการอีกด้วยในกรณีของประเทศจีนยังพบปัญหาการที่หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนมักมุ่งเน้นการลงทุนจากบริษัทในท้องถิ่นซึ่งนอกจากจะจำกัดโอกาสทางการลงทุนแล้วยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคาสเตอร์อุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลาย และต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผู้ประกอบการระดับนานาชาติไปสู่ผู้ประกอบการในท้องถิ่นอีกด้วย (The World Bank, 2011)

สรุปปัญหาและอุปสรรคซึ่งพบในขั้นตอนของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศต่าง ๆ อาจสร้างผลกระทบเชิงลบต่อประเทศเจ้าของโครงการ รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาคประชาชน และอาจส่งผลให้เกิดความไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน พบตัวอย่างเช่น การเวนคืนที่ดินที่ไม่เป็นธรรม การถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่มีการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการท้องถิ่น การลักลอบนำเข้าสินค้า และธุรกรรมการลงทุนที่ผิดกฎหมายโดยในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ มีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อน ไม่มีบริการที่สะดวกรวดเร็ว (ดีเดชา, 2558)

ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special economic zone impact) ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact)

1.1 การบริโภคภาคประชาชนในพื้นที่ (C) จากการศึกษาของ (Jarosiński และ Maśloch, 2016) พบว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถสร้างกระแสเงินสดเพิ่มขึ้นในเศรษฐกิจท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นอุปสงค์ของสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดท้องถิ่น

(Jarosinski และ Masloch, 2016)

1.2 การลงทุนภาครัฐ (G) เป็นการลงทุนของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ในระยะสั้นเพื่อดึงดูดการลงทุน สร้างการส่งออก เพิ่มปริมาณเงินตราต่างประเทศ และสร้างงานในท้องถิ่น

1.3 การลงทุนภาคเอกชน (I) เป็นการลงทุนขององค์กรภาคเอกชน (Firms) ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ในระยะสั้นเพื่อสร้างผลกำไรที่สามารถนำออกไปนอกประเทศได้สูงสุด (Maximize appropriable profitability) ตลอดช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง และมีวัตถุประสงค์ในระยะยาวเพื่อการเข้าถึงผลกระทบภายนอก (Externalities) ต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดให้มีคลัสเตอร์ทางธุรกิจที่เหมาะสมรองรับการพัฒนาของภาคเอกชน การมีบริษัทชั้นนำ (Leading firms) ซึ่งสามารถรองรับการพัฒนาของห่วงโซ่คุณค่าภายในพื้นที่ รวมถึงการมีสถาบัน (Institutions) ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจาย และเรียนรู้ เทคโนโลยี

1.4 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ วัดจาก ส่งออก - นำเข้า (X-M) ผู้ประกอบการภาคเอกชนภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษซื้อวัตถุดิบ และสินค้าทุน (Capital goods) จากเขตเศรษฐกิจในประเทศผู้พัฒนา จะสามารถส่งเสริมการประกอบการในท้องถิ่น (Encouragement of local entrepreneurialism) ทำให้เกิดความเชื่อมโยงกับตลาดท้องถิ่น (Local market integration) แต่ในบางครั้งก็อาจมีการขายสินค้าที่ผลิตภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

2 ผลกระทบด้านสังคม (Social Impact)

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษยังสามารถสร้างผลกระทบทางบวก และทางลบแก่สังคมโดยรวม ทางด้านบวก ข้อมูลสถิติจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในบางประเทศ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศโปแลนด์พบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษสร้างผลกระทบทางด้านบวกแก่สังคม โดยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษโปแลนด์กว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สามารถเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น ลดอัตราการว่างงาน ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครอบครัว ของแรงงาน และลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาระหว่างภูมิภาค (Jarosinski และ Masloch, 2016) ในขณะเดียวกัน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในบางพื้นที่ เช่น ประเทศแอฟริกาใต้สะฮารา (Sub-Saharan Africa) พบว่าประสบการณ์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศเหล่านั้นยังมีทั้งด้านบวก และด้านลบ ในด้านบวก เขตเศรษฐกิจพิเศษที่จัดตั้งใกล้เคียงกับสาธารณูปโภค ด้านการค้าระหว่างประเทศ (เช่น ท่าเรือ ถนน และโรงไฟฟ้า) และเชื่อมโยงกับคลัสเตอร์ธุรกิจท้องถิ่น สามารถกระตุ้นให้เกิดตลาดแรงงานในท้องถิ่น และส่งเสริมการจ้างงานได้ อย่างไรก็ตามค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำภายในบางประเทศที่มีอัตราค่อนข้างสูง การที่ขนาดของตลาดภายในประเทศ มีขนาดเล็ก ประกอบกับปัญหาในด้านการแข่งขันของกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่ใช้แรงงานเข้มข้นกับประเทศทางแถบ ทวีปเอเชีย ส่งผลให้เขตเศรษฐกิจพิเศษในบางประเทศยังไม่สามารถสร้างโอกาสในการจ้างงานให้กับแรงงานในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Farole T. , 2010)

2.1 ค่าจ้างแรงงาน สำหรับแรงงานไร้ฝีมือ และมีฝีมือ (Wages for Unskilled labor & Skill Labor) หมายถึง อัตราการเพิ่มค่าจ้างแรงงานของแรงงานไร้ฝีมือ และมีฝีมือที่ทำงานอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่โดยรอบ ซึ่งรวมถึงสิทธิประโยชน์สำหรับ

แรงงาน (Benefits) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital Development) เช่น การพัฒนาทักษะการทำงานอันสืบเนื่องจากการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไปสู่แรงงานในท้องถิ่น (Work skills acquisition)

2.2. สภาพการทำงานที่เหมาะสม (Favorable Working Conditions) หมายถึง การให้ลูกจ้างภายในสถานประกอบการนั้น สามารถมีระดับความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร มีความผาสุกทั้งกายและใจ มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความปลอดภัย ในการทำงาน มีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ไม่เฉพาะแต่ตัวลูกจ้างเท่านั้น แต่รวมถึงครอบครัวของลูกจ้างด้วย

2.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital Development) หมายถึง การพัฒนาทักษะการทำงานอันสืบเนื่องจากการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไปสู่แรงงานในท้องถิ่น (Work skills acquisition)

2.4 การปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน (Compliance with Labor Standard) หมายถึง การใช้แรงงานภายใน และบริเวณโดยรอบพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และศาลแรงงาน ตลอดจนการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ

3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact)

3.1 การปฏิบัติตามนโยบายและกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Compliance) หมายถึง สภาพสิ่งแวดล้อมภายใน และบริเวณโดยรอบพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบาย และกฎหมายของประเทศ

3.2. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Externalities) หมายถึงระดับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นได้ทั้งเชิงบวก (Positive Externalities) และเชิงลบ (Negative Externalities)

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาการค้าชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

การพัฒนาการค้าชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ประเทศไทยตั้งอยู่บนภูมิประเทศที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมี ประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบได้แก่ เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซียมีแนวชายแดนระยะทางประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีด่านการค้าชายแดนจำนวน 91 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 38 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 53 จุด นอกจากนี้ การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลให้อาเซียนมีการเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน มากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกที่ยังคงหดตัวประเทศมหาอำนาจหลายประเทศมีกำลังซื้อลดลง ดังนั้น ประเทศไทย จึงหันมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น 1) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region : GMS เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) 2) ความร่วมมือ ระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิรวดี - เจ้าพระยา- แม่น้ำโขง (Aeyawadee – Chaopraya – Mekong Economic 150 Cooperation : ACMECS) เป็นข้อตกลงความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างประเทศไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และ 3) โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-

ไทย (Indonesia-Malaysia Thailand Growth Triangle: IMT-GT) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาภูมิภาค และเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทย ในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน (ชาติรัส, 2557) มูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนมาดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าเสรี มากขึ้น รวมไปถึงพัฒนาการของกรอบความร่วมมือและความตกลงทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุภูมิภาค ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประโยชน์ ที่เกิดจากการค้าชายแดนนั้นไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความใกล้ชิด และความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่างๆมากขึ้นอีกด้วยโดยประมาณ 80% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทย กับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในรูปการค้าชายแดน (Border trade) ทั้งนี้ แม้ว่าการค้าชายแดนจะมีสัดส่วนเพียงแค่ราว 3-5% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย แต่หากพิจารณาเฉพาะมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มี พรมแดนติดต่อกับไทยทั้ง 4 ประเทศแล้วพบว่า มากถึงราว 80% ของธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศทั้งหมด อยู่ในรูปของ Border trade ซึ่งส่วนใหญ่ มักจะเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ประจำวันซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ เป็นต้น โดยพบว่าปัจจุบันไทยมีจุดการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ ทั้งในส่วนของจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนทางการค้า (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ, 2552) ภาพรวมของ 31 จังหวัดชายแดนของไทย มีมูลค่า GPP รวมในปี 2555 เท่ากับ 1.83 ล้านล้านบาท คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 15 ของ GDP รวมของประเทศ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 5 ปี (2550-2555) เท่ากับร้อยละ 2.9 การค้าชายแดน มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 6 ปี (2551-2556) โดยในปี 2556 มีมูลค่าสูงถึง 9.24 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 28.5 คิดเป็นอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.08 ต่อปีรวมถึงมีสัดส่วนสำคัญ ในการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอดบทบาทของเมืองชายแดน ส่วนใหญ่เป็น ด้านโลจิสติกส์และการค้าข้ามพรมแดนที่เชื่อมโยงกับฐานผลิตในภาคกลางของประเทศ แต่ยังไม่มีการผลิตหลัก ในพื้นที่เมืองชายแดนมีจุดที่ตั้งที่ได้เปรียบในการเชื่อมโยงกับภูมิภาคจึงควรส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะของคลัสเตอร์ เชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนในหรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อสร้างกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้พื้นที่สามารถสร้างประโยชน์จาก การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้โดยไม่เป็นเพียงทางผ่าน รวมถึงกระจายประโยชน์ในการพัฒนา และเพิ่มรายได้ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าเมืองชายแดนก็ยังคงมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการขาดการ จัดระเบียบพื้นที่ และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงตามแนวเส้นเขตแดนยังไม่ชัดเจน ปัญหาด้านสังคมข้ามพรมแดน การขาดกลไกบูรณาการ การทำงานเรื่องชายแดนเป้าหมาย แนวคิด (Concept) และ 151 การพัฒนาพื้นที่ชายแดน ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงภูมิภาค สร้างเครือข่ายระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์ เพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง รวมถึงตั้งเป้าหมายการขยายตัวมูลค่าการค้า ชายแดนของไทยให้เท่ากับร้อยละ 15 ต่อปีจึงเป็นที่น่าสนใจว่าพื้นที่เมืองชายแดนถือว่ามีมีความสำคัญในเชิงการค้า การลงทุน การค้าบริเวณชายแดนจึงควรมีการ

พัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน ซึ่งการพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมี ประสิทธิภาพต้องดำเนินการ ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและ เพื่อนบ้านพร้อมๆ ไปกับการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ (อาคม, 2557) การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ และ ความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของ ประเทศภาค และประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อ เป้าหมายการพัฒนาประเทศ ในภาพรวม มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่และการส่งเสริม กิจกรรมในพื้นที่ อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มี การจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึงมีกฎระเบียบ และแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้าน สิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง มีการ แก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่ และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่างๆ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ไร้ทักษะ ปัญหา สิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด่านพรมแดนเป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและ งบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐสามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่ง ของหน่วยงาน ภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตาม ประเมินผล (อาคม, 2557) เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่พิเศษหรือบางส่วนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุน จากรัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการค้าสินค้าและ บริการหรือการลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการค้าบริเวณพรมแดน และการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน ซึ่งประโยชน์ของการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือจะเป็นพื้นที่มี การผ่อนปรนในเรื่องกฎระเบียบการลงทุน และมีการให้สิทธิพิเศษหลาย ประการแก่นักลงทุน รวมไปถึง ถึงสิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อกระตุ้นให้เกิด การเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ นัก ลงทุนหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกด้านข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการ ทำธุรกรรม บริการพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ซึ่งศักยภาพด้านการจัดการด่าน พรมแดนไทยในการพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรพิจารณา เป็น 2 ประเด็น คือ

1. เมืองชายแดนต้องมีระบบการบริหารจัดการ ยกตัวอย่างกรณีเมืองชายแดนอำเภอ แม่ สอด จังหวัดตาก ได้มีการวางแผนการพัฒนาไปเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด มาตั้งแต่ปี 2547 แต่ความคืบหน้าก็เป็นไป 152 อย่างล่าช้า ซึ่งตรงข้ามกับเมืองเมียวดีของพม่าที่เปรียบเสมือนเมืองคู่ แผดกับแม่สอด ที่ขณะนี้ถูกยกระดับขึ้นเป็น เขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดีเพื่อเตรียมพร้อมรับการลงทุน จากนักลงทุนต่างชาติแล้วตั้งแต่ปี 2554

2. เมืองชายแดนต้องมีระบบกระจายความรับผิดชอบ และทรัพยากรที่เพียงพอให้กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามกฎหมายแล้วจะทำให้องค์กรท้องถิ่นสามารถพัฒนาตัวเองได้ สิ่ง ที่ สำคัญคือ องค์กรท้องถิ่นนั้นจะต้องมีองค์ความรู้และนำองค์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่และ เอื้อให้กับภาคเอกชนที่เขามีเงินทุนอยู่แล้ว สามารถพัฒนาศักยภาพหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่เมืองได้

ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจะนำมาซึ่งการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้ง การค้า การลงทุน การจ้างแรงงาน ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จจะต้องผ่านการศึกษาการวางแผน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่ก็ต้องไม่ลืมว่า ในการพัฒนานั้นแม้จะนำมาซึ่งโอกาสอันเป็นผลดีต่อภาคเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกันก็นำมาซึ่งผลกระทบในหลายมิติ โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคมที่จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย ดังนั้น จำต้องมีการศึกษาและวางแผนการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นการศึกษารูปแบบเขตเศรษฐกิจในต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับของ ประเทศไทยการสร้าง ความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในการพัฒนาพื้นที่และการเตรียมความพร้อม ซึ่ง การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนำมาซึ่งโอกาส ดังนี้

1. ทำให้ปริมาณและมูลค่าการค้าและบริการตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการ ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service - OSS) ที่สอดคล้องกับระบบ ASEAN Single Window ซึ่งจะสร้างความมั่นใจ ให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาลงทุนมากขึ้น

2. รายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น และมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้าน อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวใน ภูมิภาคให้สามารถขยายตัวได้อย่าง รวดเร็ว

3. รายได้จากการเก็บภาษีจะเพิ่มขึ้น ทั้งภาษีศุลกากร ภาษีเงินได้ภาษียานพาหนะรวมถึง ค่าธรรมเนียมต่างๆ

4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีงานทำ มีธุรกิจใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการพัฒนาตนเองทั้ง ทางด้านภาษา ทักษะ และองค์ความรู้อื่น ๆ เพื่อปรับตัวเองให้ทันกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น

5. เมื่อมีโครงการใหญ่ๆ เกิดขึ้นตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา จะทำให้การพัฒนา ทางด้านอื่น ๆ ตามมา

6. ได้ประโยชน์จากแรงงานของประเทศเพื่อนบ้าน และแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิด กฎหมายเข้าเมือง อย่างไรก็ดีตาม ไม่ว่าโมเดลเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของไทยจะเลือกแบบใด ก่อนหลัง ความละเอียดอ่อน ผลกระทบด้านบวกและลบในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน นอกจาก เรื่องผลดีต่อภาคเศรษฐกิจอันเป็นปัจจัยหลักแล้ว 153 จำเป็นที่จะต้องหารูปแบบที่เหมาะสมใน ระเบียบกฎหมายเกณฑ์การเห็นพ้องต้องกันของคนในพื้นที่การรับรู้ที่เท่าเทียม กันในการเปลี่ยนแปลงใน อนาคตเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา การพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงอาจนำมาซึ่ง ผลกระทบ ดังนี้

ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

1. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติระหว่างชุมชนกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ การประกาศเขต เศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ใด ๆ อาจมีผลกระทบกับคนในท้องถิ่นในอำนาจและสิทธิในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถจัดการทรัพยากรทั้งหมดใน พื้นที่ได้อย่างเบ็ดเสร็จไม่ว่าจะเป็นการครอบครองที่ดินการจัดระบบชลประทานการจัดการป่าไม้และ ทะเล ซึ่งอาจมีผลให้เศรษฐกิจชุมชนและสังคมท้องถิ่นอ่อนแอลง

2. ระบบเศรษฐกิจชุมชนและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ชุมชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยหรือทำมาหา กินในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาจได้รับผลกระทบ ในการสูญเสียอาชีพถิ่นฐานบ้าน เกิดวิถีชีวิตการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากเขตเศรษฐกิจพิเศษจะดำเนินการ ตามกฎหมายให้ มีกรรมสิทธิ์เหนือที่ดินของชุมชน เพื่อดำเนินการใช้พื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การ ท่องเที่ยวหรือกิจกรรมอื่น ๆ

3. ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การดำเนินการในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถสร้างรายได้ และผลกำไรจากสิทธิพิเศษต่างๆ ที่ได้รับไม่ว่าจะเป็นเรื่องการยกเว้นภาษีการจ้างแรงงานราคา ถูกและการได้รับการละเว้นข้อบังคับทางกฎหมาย รวมถึงการไหลลงทุนของนักลงทุนต่างชาติแต่ รายได้เหล่านี้ อาจกระจุกตัวอยู่กับคนไม่กี่กลุ่มขณะที่ประชาชน ในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรอาจ มีรายได้จากเพียงค่าจ้างรายวันหรืออาจไม่ได้ผลประโยชน์จากส่วนนี้เลยหาก เจ้าของกิจการเลือกจ้าง แรงงานต่างด้าวซึ่งค่าแรงถูกกว่า

4. การจ้างงานและการกระจายรายได้ การประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ใด อาจ นำมาซึ่งการย้ายถิ่นฐานอพยพแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น มีความเป็นไปได้สูงที่จะมีการนำคนต่างด้าวเข้า มาทำงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแทนคนในท้องถิ่นเนื่องจาก แรงงานต่างด้าวมักมีค่าแรงถูกกว่าคน ในท้องถิ่นอาจว่างงานและการเข้าไม่ถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตของคนในท้องถิ่น (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2548)

ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดและพื้นที่เชื่อมโยง (Information of Mae sot special economic zone and related areas)

การศึกษาข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการ จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งมีรายละเอียด สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์ และแผนงานของ ไทยที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ดังกล่าว เป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดภายในประเทศไทย เนื่องจากแม่สอดตั้งอยู่ในพื้นที่สำคัญทาง ยุทธศาสตร์ในระยะเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันผ่านการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน อีกทั้งการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นผ่านการกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาค (สำนักงานคณะกรรมการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ในด้านอุตสาหกรรม แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริม การลงทุนในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556-2560 ซึ่งเน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่ม และ การสร้างการรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์ (Cluster) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการนำมากำหนดประเภท อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดได้ อาทิเช่น กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (High value-added) อุตสาหกรรมไอที อุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพา เทคโนโลยีขั้นสูง อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และอุตสาหกรรมที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงอุตสาหกรรม พลังงานทางเลือกที่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่การเกษตร และที่ดินบริเวณโดยรอบ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น และอุตสาหกรรมที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่ม อาจจะไม่ได้รับการส่งเสริม การลงทุนเช่นเดิมอีกต่อไป สำหรับด้านการวางแผนในการใช้ที่ดินสำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษแม่สอดกระทำได้ค่อนข้างจำกัด หากต้องการขอใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์กรรม และ อุตสาหกรรม ให้ดำเนินการขอใช้ประโยชน์ ตามมาตรา 16 ของ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

เท่าที่ผ่านมา การออกมติคณะรัฐมนตรี การออกประกาศระเบียบสำนักรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หน้า 1 เล่ม 130 ตอนพิเศษ 87ง ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 และการออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สั่ง ณ วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เพื่อส่งเสริมการค้า และการลงทุนของประเทศตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังเป็นเพียงการกำหนดกรอบเชิงนโยบายอย่างไร ก็ตาม คณะกรรมการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด รูปแบบการดำเนินการ และการวัดผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดยังไม่มีผลชัดเจน ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิเช่น ธนาคารโลก (World bank) องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) เพื่อกำหนดดัชนีชี้วัดหรือตัวกำหนดแนวทางการประเมินค่าระหว่างการลงทุนในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดของหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และประชาชนในพื้นที่กับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป (ศักดา, 2558)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related literature)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ศรีนทิพย์ ประเสริฐฐานนท์และเรวดี แก้วมณี ศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2549 ศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อทบทวนศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจของพื้นที่ชายแดนของจังหวัดตากในด้านการลงทุน และการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมชายแดนที่เหมาะสมด้านรูปแบบทางเทคนิคและวิศวกรรม และการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยศึกษาปัญหาด้านการผลิต การกำหนดสินค้าเกษตรเป้าหมายที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเทียบกับเมียนมา ตลอดจนช่องทางด้านการตลาดการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมกับศักยภาพของในพื้นที่ รวมทั้งเพื่อให้รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก ซึ่งพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครอบคลุมเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตากทั้ง 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด พบพระ และแม่ระมาด ผลการศึกษาพบว่านโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาลที่ผ่านมาเอื้อต่อการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม และการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมชายแดนจังหวัดตาก โดยให้ความสำคัญกับนโยบายระดับชาติ และระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตร และการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูป โดยคณะผู้วิจัยเองได้เสนอหน่วยงานระดับนโยบายเกี่ยวกับการให้พื้นที่อำเภอแม่สอด พบพระ และแม่ระมาดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนต่อไป โดยเสนอพร้อมกับแผนแม่บท 4 แผน 14 แผน ยุทธศาสตร์ 50 แผนงาน และ 116 โครงการ

อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตากมีศักยภาพด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมมีขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาพื้นที่ และเหมาะสมที่จะจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

(สศช.) ได้วางกรอบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดตากภายใต้แนวคิดของการเป็นศูนย์กลางอินโดจีน (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2550 ให้ความเห็นว่าพื้นที่อำเภอแม่สอดเป็นเป้าหมายการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีตำแหน่งที่ตั้งเป็นประตูการค้าชายแดน โดยสามารถวางให้เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ส่วนอำเภอพบพระ และแม่ระมาดวางให้เป็นกิจกรรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นจุดเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเห็นว่าน่าจะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor intensive) และอุตสาหกรรมพึ่งพิงวัตถุดิบจากประเทศเมียนมา โดยอุตสาหกรรมที่น่าเคลื่อนย้ายมาที่อำเภอแม่สอด และอำเภอใกล้เคียงน่าจะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเครื่องหนัง อุตสาหกรรมอัญมณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมไม้แปรรูปซึ่งความได้เปรียบด้านอุตสาหกรรมดั้งเดิมอุตสาหกรรมใหม่รวมถึงอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งอุตสาหกรรมนี้จะมีผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดปัจจัยการขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางหมายเลข 9 ประเทศเมียนมาไปสู่ประเทศบังคลาเทศ และอินเดีย ซึ่งเป็นตลาดรองรับสำหรับสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer good) ราคาถูก มีผู้บริโภค 800 ล้านคนซึ่งจะจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ในโอกาสต่อไป (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550)

สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ ปี พ.ศ. 2552 ได้ศึกษาการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เทศบาลตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตากที่มีประสิทธิภาพ โดยทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สังเกตการณ์ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น และระดมความคิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก เมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยเสนอให้ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้งในด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยวในพื้นที่ และงบประมาณในการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, 2552)

สำนักงานกฎหมาย มิซึชิ ฤชุนันท์ ปี พ.ศ. 2547 ได้ศึกษาการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ในประเทศไทย และต่างประเทศ และร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... ผลการศึกษาพบว่าการแข่งขันทางการค้าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทวีความเข้มข้นมากขึ้น เมื่อจีนใช้แนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษมาปรับใช้ในการส่งเสริมการส่งออกเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่คุณค่าโลก โดยองค์การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความเป็นอิสระสามารถกำหนดการจัดให้มีสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อจูงใจนักลงทุนต่างชาติทำให้ประสบความสำเร็จอย่างสูง คือ จีน ส่วนประเทศที่น่าแนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีนมาปรับใช้ ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ อาทิเช่น รัสเซีย อย่างไรก็ตามการพัฒนาเขตพิเศษในประเทศต่าง ๆ จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีในการสร้างความสามารถในการแข่งขันทางการค้าในเวทีโลก และผู้วิจัยมองว่าร่างกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... ฉบับนี้จัดเป็นประการสำคัญในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย ดังนั้นร่างกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ... ควรต้องระบุสาระสำคัญ อาทิเช่น วัตถุประสงค์ของเขตพิเศษ การจัดให้มีสิทธิพิเศษแก่ผู้ประกอบการหรืออยู่อาศัยภายในเขต วิธีบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ และบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

ศรินทิพย์ ประเสริฐฐานนท์ ปี พ.ศ. 2552 ได้ศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย โดยศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ และวิเคราะห์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (Legal analysis) แต่ละฉบับ ผลการศึกษาพบว่ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ... ยังคงมีประเด็นปัญหาซึ่งไม่สอดคล้องกับกฎหมายภาษีอากรต่าง ๆ ที่บังคับใช้อยู่เดิม อาทิเช่น ประเด็นปัญหาด้านสิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุนหรือผู้ประกอบการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประเด็นด้านการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และประเด็นปัญหารูปแบบในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ศรินทิพย์ ประเสริฐฐานนท์, 2552)

เรวดี แก้วมณี ปี พ.ศ. 2554 สำนักงานนโยบายอุตสาหกรรมมหภาค (สม.) ได้รายงานการศึกษาเรื่องโอกาส และศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดนเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เพื่อศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่อำเภอแม่สอดด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดตากในการที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด และเพื่อศึกษาวิเคราะห์สาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงสุดภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่อำเภอแม่สอดมีศักยภาพในการพัฒนาฐานการค้าชายแดนเดิม และการพัฒนาการประกอบการร่วมกัน (Co-production area) กับประเทศเมียนมา และมีศักยภาพในการพัฒนาการประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเข้มข้น (Labor intensive) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร มีความพร้อมด้านวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิต รวมทั้งมีฐานการผลิตอุตสาหกรรมดั้งเดิมหลายแห่งที่สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดอื่น และกลุ่มประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงได้ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่ามีจุดอ่อนที่สำคัญคือ การที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณเขตอนุรักษ์/ป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้ยากต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ และปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จะสนับสนุนทางด้านการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมยังไม่เพียงพอ การพัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมมีข้อจำกัดทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ เนื่องจากขาดการสนับสนุนที่ดีในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพแรงงานจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรม และสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ยังมีความเกี่ยวพันกับการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งมีความผันผวนสูง ในส่วนของผลการศึกษาวิเคราะห์สาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงสุดใน 3 อันดับแรก พบว่าสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเสื้อผ้าสำเร็จรูปอุตสาหกรรมผัก และผลไม้กระป๋อง และอุตสาหกรรมสิ่งประดิษฐ์จากไม้ และเฟอร์นิเจอร์ (เรวดี แก้วมณี, 2554)

สิริรัฐ สุกันธา ปี พ.ศ.2557 ได้รายงานการศึกษาเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย กล่าวถึงปัจจัยดึงดูดแรงงานข้ามชาติที่สำคัญคือ การมีงานให้เลือกทำ ได้มาก เมื่อมีค่าแรงที่สูงเมื่อเทียบกับการทำงานในประเทศสหภาพพม่าและสุดท้าย ได้แก่ ความต้องการมีรายได้ที่มั่นคง และเมื่อมีความต่อเนื่องเพื่อที่จักได้ส่งเงินกลับไปให้ พ่อแม่ และญาติๆ ที่อยู่ในประเทศสหภาพเมียนมาได้อย่างต่อเนื่องทุกเดือน (สุกันธา, 2557)

ดวงกมล คนโทเงิน ปี พ.ศ.2556 นักศึกษาปริญญาเอก สาขาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านคุณภาพชีวิต ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสิ่งสำคัญ 4 ด้านหลัก ซึ่งประกอบด้วย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้าน

สุขภาพอนามัย จะส่งผลให้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจโดยรวมต่อคุณภาพชีวิต (คนโตเงิน, 2556)

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ.2559 ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงงาน คุณภาพชีวิต และกฎหมาย ส่งผลต่อปัจจัยด้านสังคมที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาและความเป็นไปได้ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาแรงงาน ปัญหาภาษีการค้า และปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านแรงงาน โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดระบบแรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559)

นายสมศักดิ์ วงศ์ปัญญาถาวร ปี พ.ศ.2560 อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าจังหวัดตากควรจะมีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและนอกระบบ มีการเทียบโอนประสบการณ์ที่มีอยู่ไปเป็นวุฒิการศึกษา ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมแรงงาน โดยเฉพาะในเรื่องของ soft skills ที่จะติดตัวไปตลอดชีวิต โดยการศึกษาจะต้องสร้างให้คนมีทักษะและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความขยัน ความอดทน สามารถแก้ปัญหาได้และต้องเน้นเรื่อง technical skills ไม่สร้างคนให้มาเป็นลูกจ้าง จะต้องสร้างคนให้เป็นเจ้าแก่ การศึกษามากย่อมส่งผลต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจเพราะฉะนั้นสรุปได้ว่าระดับการศึกษาสูง ยิ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (วงศ์ปัญญาถาวร, 2560)

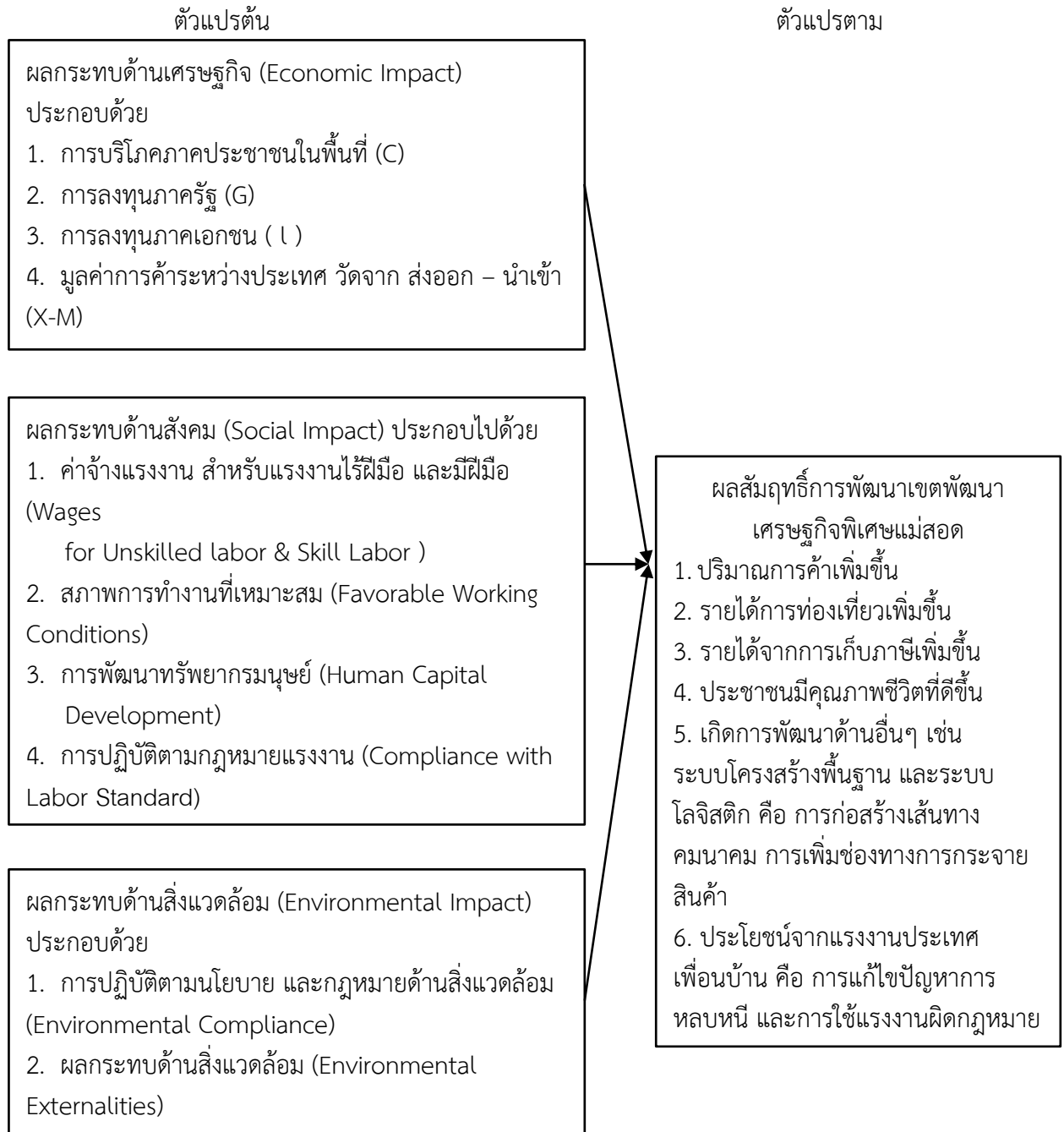
สรุปการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจแม่สอด

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด อันจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ประเด็นศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Concepts and theories related to special economic zones) ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการพัฒนาประเทศ (Priority to development of special economic zones) แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย และการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Concepts about policies and management of special economic zones) ดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Key performance indicators of the special economic zones' policy) ผลกระทบของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special economic zone impact) ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (Information of Mae sot special economic zone) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related literature) และได้สรุปปัจจัยหรือตัวกำหนดแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จำนวน 10 ปัจจัย อันประกอบไปด้วย

ตารางที่ 2-1 ปัจจัยหรือตัวกำหนดแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ที่	ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย
1	ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact)	1.1 การบริโภคภาคประชาชนในพื้นที่ (C) 1.2 การลงทุนภาครัฐ (G) 1.3 การลงทุนภาคเอกชน (I) 1.4 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ วัดจาก ส่งออก - นำเข้า (X-M)
2	ผลกระทบด้านสังคม (Social Impact)	2.1 ค่าจ้างแรงงาน สำหรับแรงงานไร้ฝีมือ และมีฝีมือ (Wages for Unskilled labor & Skill Labor) 2.2 สภาพการทำงานที่เหมาะสม (Favorable Working Conditions) 2.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital Development) 2.4 การปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน (Compliance with Labor Standard
3	ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact)	3.1 การปฏิบัติตามนโยบาย และกฎหมายด้าน สิ่งแวดล้อม (Environmental Compliance) 3.2 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Externalities)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ความสำคัญของเศรษฐกิจแม่สอด เพื่อศึกษาผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ตามแนวทางการทบทวนวรรณกรรมที่นำเสนอในบทที่ 2 จะนำมาซึ่งผลการวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดให้ประสบผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการนำไปขยายผลการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่อื่นๆ ในภาพรวมของประเทศให้มีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นได้ต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ทั้งระดับส่วนกลางและพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ประชากรในอำเภอแม่สอด จำนวน 112,211 คน ประชากรในอำเภอพบพระ จำนวน 60,840 คน และประชากรในอำเภอแม่ระมาด จำนวน 48,192 คน ที่จะดำเนินการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้สูตรทาร์โย ยามาเน่ จำนวน 3 พื้นที่ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 397 คน โดยผู้วิจัยปรับเป็น 400 คน การสุ่มตัวอย่างในการแจกแบบสอบถาม ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Simple random Sampling จากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูป SPSS

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Validity) และความเที่ยงเชิงเนื้อหา(Reliability)

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนกรอบแนวคิด แนะนำมาสร้างแบบสอบถามเพื่อให้ได้คำตอบของวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Validity) นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มประชากรจำนวน 30 คน คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเชื่อมั่น (Reliability) ที่ 60 ขึ้นไป สรุปรูปข้อคำถามในแบบสอบถาม ดังนี้

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ระดับ			
	1	2	3	4
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินสดในพื้นที่				
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดความต้องการสินค้าในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่				
3. ประชาชนในพื้นที่มีการใช้จ่ายและใช้สินค้าต่อชีวิตประจำวันเพิ่ม				
4. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้รัฐบาลมีการเข้าไปลงทุน				

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ระดับ			
	1	2	3	4
ในพื้นที่เพิ่ม				
5. การลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากหลายฝ่ายเพิ่ม				
6. การลงทุนของภาครัฐช่วยทำให้การส่งออกสินค้าในพื้นที่เพิ่ม				
7. มีการเพิ่มปริมาณเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ				
8. เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น				
9. เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ				
10. มีการจัดแบ่งกลุ่มทางธุรกิจออกเป็นกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชน				
11. มีบริษัทชั้นนำและสถาบันที่มีคุณภาพสามารถรองรับการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
12. มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจายและเรียนรู้เทคโนโลยี				
13. มีนำเข้าหรือซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนจากเขตเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาที่ส่งผลต่อการประกอบการในพื้นที่				
14. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่น ร้านค้า และผู้ประกอบการ				
15. เกิดการนำสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น				

2. ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคม	ระดับ			
	1	2	3	4
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ช่วยเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น				
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้ลดอัตราการว่างงาน				
3. ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ในพื้นที่ดีให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น				
4. ลดความเหลื่อมล้ำการพัฒนาระหว่างภูมิภาค				
5. เกิดการพัฒนาทักษะของฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น				
6. เกิดการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศสู่แรงงานท้องถิ่น				
7. เกิดสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานอย่างเป็นธรรม				
8. เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม				
9. แรงงานและครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัย				
10. เกิดการใช้กฎหมายแรงงานอย่างเป็นธรรม				
11. เกิดการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ				
12. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท้องถิ่น ภูมิภาค และระหว่างประเทศ				

ผลกระทบด้านสังคม	ระดับ			
	1	2	3	4
13. เพิ่มตลาดแรงงานในท้องถิ่น				

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับ			
	1	2	3	4
1. ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				
2. เกิดการปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบายและกฎหมายของประเทศ				
3. เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่				
4. ภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม				
5. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม				
6. เกิดจิตสำนึกร่วมกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ด้านการดูแลสภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน				

การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมินเป็น ๔ ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก
2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก
4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

1. ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด				
2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด				
3. เกิดการพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)				
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน				
5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน				

2. รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบ				
2. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในภูมิภาค				
3. เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว				
4. เกิดความร่วมมือขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว				

3. รายได้การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เพิ่มรายได้ทางภาษีศุลกากร				
2. เพิ่มรายได้ทางภาษีเงินได้				
3. เพิ่มรายได้ทางภาษียานพาหนะ				
4. เพิ่มรายได้ทางภาษีค่าธรรมเนียม				

4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เกิดธุรกิจใหม่ๆ ในพื้นที่				
2. เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่อประชาชนในพื้นที่				
3. คนในพื้นที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ				
4. ประชาชนในพื้นที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง				

5. การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจในพื้นที่				
2. เกิดการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ				
3. เกิดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่				
4. เกิดการพัฒนาาระบบขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมในพื้นที่				
5. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าได้มากขึ้น				

6. ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. สามารถแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าเมือง				
2. สามารถแก้ปัญหาการใช้แรงงานผิดกฎหมาย				
3. เกิดระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมด้านการใช้แรงงานในพื้นที่				
4. เกิดจิตสำนึกการรับรู้และตระหนักถึงการใช้แรงงานอย่างเหมาะสมตามกฎหมายของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่				
5. เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้แรงงาน				

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ทั้งระดับส่วนกลางและพื้นที่และประชาชนในพื้นที่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่ระมาด จำนวน 400 คน แนะนำแบบสอบถามที่ได้รับมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และเลือกสถิติ Correlation เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจแม่สอด ด้วยสถิติ Multiple Regression เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้น คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อตัวแปรตาม

สรุป

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์สรุปข้อมูลมา และทำการอภิปรายผล เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปแบบสอบถามหัวข้อวิจัยผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	243	56.51
หญิง	185	43.02
ไม่ตอบ	2	0.47
รวม	430	100.00
2. อายุ ระหว่าง 14 – 69 ปี อายุเฉลี่ย 34 ปี		
14-20 ปี	50	11.63
21-30 ปี	153	35.58
31-40 ปี	116	26.98
41-50 ปี	59	13.72
51-60 ปี	38	8.84
61-69 ปี	10	2.33
ไม่ตอบ	4	0.93
รวม	430	100.00

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

ชื่อทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	71	16.51
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	10.23
มัธยมศึกษาตอนปลาย	117	27.21
ปวช.	54	12.56
ปวส.	59	13.72
ต่ำกว่าปริญญาตรี (อนุปริญญา)	14	3.26
ปริญญาตรี	52	12.09
ปริญญาโท	5	1.16
อื่นๆ ได้แก่ อ่านออกเขียนได้	2	0.47
ไม่ตอบ	12	2.79
รวม	430	100.0
4. อาชีพ		
ข้าราชการ	71	16.5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	44	10.2
พนักงานบริษัท	117	27.2
ธุรกิจส่วนตัว	54	12.6
ค้าขาย	59	13.7
รับจ้าง/ลูกจ้าง	14	3.3
นิสิต/นักศึกษา	52	12.1
อื่น ๆ (โปรดระบุ)	5	1.2
ไม่ตอบ	14	3.3
รวม	430	100.00

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไป

(ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
5. ภูมิลำเนา (โปรดระบุอำเภอที่ท่านอาศัย)		
แม่สอด	249	57.91
ท่าสองยาง	2	0.47
แม่ตาว	6	1.40
แม่ปะ	19	4.42
แม่กุ	15	3.49
แม่ระมาด	32	7.44
พบพระ	62	14.42
ไม่ตอบ	45	10.47
รวม	430	100.00
6. รายได้ของท่าน/เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	253	58.8
10,001 – 20,000 บาท	99	23.0
20,001 – 30,000 บาท	41	9.5
30,001 – 40,000 บาท	19	4.4
40,001 – 50,000 บาท	10	2.3
50,001 – 60,000 บาท	3	0.7
60,001 – 70,000 บาท	0	0.0
70,001 – 80,000 บาท	0	0.0
80,001 – 90,000 บาท	0	0.0
90,001 – 100,000 บาท	0	0.0
อื่น ๆ ได้แก่ ไม่มีรายได้	2	.05
ไม่ตอบ	3	0.7
รวม	430	100.00

จากตารางที่ 4-1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย ร้อยละ 56.51

อายุเฉลี่ย 34 ปี มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 35.58 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 27.21 อาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 27.2 ภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ร้อยละ 57.91 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 58.8

ตอนที่ 2 การประเมินผลกระทบจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งประกอบด้วยผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ให้ท่านพิจารณารายละเอียดผลกระทบในแต่ละด้านต่อไปนี้ ว่าจากการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดส่งผลกระทบดังกล่าวจริงหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การพัฒนาเป็น 4 ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก
2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก
4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้การวัดมาตราตามวิธีของไลเกิร์ต (Likert Scale)) ซึ่งเป็นการวัดทัศนคติที่มีต่อรูปแบบ โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ และให้คะแนนจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นช่วงชั้นเท่าๆ กัน โดยแบ่งระดับค่าเฉลี่ยออกเป็น 4 ระดับ มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

$$\text{ช่วงอันตรายภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4 - 1}{4} = 0.75$$

เกณฑ์สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้

3.26 – 4.00	มีผลกระทบมากที่สุด
2.51 – 3.36	มีผลกระทบมาก
1.76 – 2.50	มีผลกระทบน้อย
1.00 – 1.75	มีผลกระทบน้อยมาก

ค่าเฉลี่ย 3.69 หมายถึง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.26-4.00 ค่าเฉลี่ยที่ได้ 3.69 ที่ระดับความคิดเห็นของผู้กรอกแบบสอบถามที่ระดับความคิดเห็น คือ มีผลกระทบมากที่สุด

ตารางที่ 4-2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินสดในพื้นที่	2.08	.92	มีผลกระทบน้อย
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดความต้อการสินค้าในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่	2.31	.80	มีผลกระทบน้อย
3. ประชาชนในพื้นที่มีการใช้จ่ายและใช้สินค้าต่อชีวิตประจำวันเพิ่ม	2.33	.92	มีผลกระทบน้อย
4. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้รัฐบาลมีการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เพิ่ม	2.33	.97	มีผลกระทบน้อย
5. การลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากหลายฝ่ายเพิ่ม	2.38	.92	มีผลกระทบน้อย
6. การลงทุนของภาครัฐช่วยทำให้การส่งออกสินค้าในพื้นที่เพิ่ม	2.39	.92	มีผลกระทบน้อย
7. มีการเพิ่มปริมาณเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ	2.31	.97	มีผลกระทบน้อย
8. เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น	2.42	.92	มีผลกระทบน้อย
9. เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	2.44	.88	มีผลกระทบน้อย
10. มีการจัดแบ่งกลุ่มทางธุรกิจออกเป็นกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชน	2.39	.91	มีผลกระทบน้อย
11. มีบริษัทชั้นนำและสถาบันที่มีคุณภาพสามารถรองรับการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.39	.96	มีผลกระทบน้อย
12. มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจายและเรียนรู้เทคโนโลยี	2.26	.93	มีผลกระทบน้อย
13. มีนำเข้าหรือซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนจากเขตเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาที่ส่งผลต่อการประกอบการในพื้นที่	2.40	.80	มีผลกระทบน้อย
14. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่น ร้านค้าและผู้ประกอบการ	2.40	.85	มีผลกระทบน้อย
15. เกิดการนำสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น	2.39	.88	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ 4-2 พบว่าในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ได้แก่ ลำดับที่

9. เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
8. เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น
13. มีนำเข้าหรือซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนจากเขตเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาที่ส่งผลต่อการประกอบการในพื้นที่
14. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่น ร้านค้าและผู้ประกอบการ
6. การลงทุนของภาครัฐช่วยทำให้การส่งออกสินค้าในพื้นที่เพิ่ม
10. มีการจัดแบ่งกลุ่มทางธุรกิจออกเป็นกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องเนื่องกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชน
11. มีบริษัทชั้นนำและสถาบันที่มีคุณภาพสามารถรองรับการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
15. เกิดการนำสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น
5. การลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากหลายฝ่ายเพิ่ม
3. ประชาชนในพื้นที่มีการจับจ่ายและใช้สินค้าต่อชีวิตประจำวันเพิ่ม
4. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้รัฐบาลมีการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เพิ่ม
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดความต้องการสินค้าในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่
7. มีการเพิ่มปริมาณเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ
12. มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจายและเรียนรู้เทคโนโลยี
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินสดในพื้นที่

สรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-3 ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดช่วยเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น	2.39	.90	มีผลกระทบน้อย
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดทำให้ลดอัตราการว่างงาน	2.52	.89	มีผลกระทบมาก
3. ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	2.39	.91	มีผลกระทบน้อย
4. ลดความเลื่อมล้ำการพัฒนาระหว่างภูมิภาค	2.39	.86	มีผลกระทบน้อย
5. เกิดการพัฒนาทักษะของฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	2.38	.91	มีผลกระทบน้อย
6. เกิดการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศสู่แรงงานท้องถิ่น	2.40	.94	มีผลกระทบน้อย
7. เกิดสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานอย่างเป็นธรรม	2.44	.92	มีผลกระทบน้อย
8. เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม	2.40	.91	มีผลกระทบน้อย
9. แรงงานและครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัย	2.42	.92	มีผลกระทบน้อย
10. เกิดการใช้กฎหมายแรงงานอย่างเป็นธรรม	2.43	.94	มีผลกระทบน้อย
10. เกิดการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ	2.31	.91	มีผลกระทบน้อย
11. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท้องถิ่นภูมิภาค และระหว่างประเทศ	2.47	.80	มีผลกระทบน้อย
12. เพิ่มตลาดแรงงานในท้องถิ่น	2.49	.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.42	0.90	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลกระทบด้านสังคม ที่ 4-3 พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย

เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบมาก ได้แก่

2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดทำให้ลดอัตราการว่างงาน

ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่ ลำดับที่

12. เพิ่มตลาดแรงงานในท้องถิ่น

11. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท้องถิ่นภูมิภาค และระหว่างประเทศ

7. เกิดสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานอย่างเป็นธรรม

10. เกิดการใช้กฎหมายแรงงานอย่างเป็นธรรม

9. แรงงานและครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัย

8. เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม

6. เกิดการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศสู่แรงงานท้องถิ่น

4. ลดความเลื่อมล้ำการพัฒนาระหว่างภูมิภาค
 3. ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดช่วยเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น
 5. เกิดการพัฒนาทักษะของฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 10. เกิดการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ
- สรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านสังคม ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-4 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	2.23	.86	มีผลกระทบน้อย
2. เกิดการปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบายและกฎหมายของประเทศ	2.38	.78	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่	2.38	.87	มีผลกระทบน้อย
4. ภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม	2.28	.86	มีผลกระทบน้อย
5. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	2.35	.87	มีผลกระทบน้อย
6. เกิดจิตสำนึกร่วมกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน	2.33	.89	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.33	0.86	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ที่ 4-4 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย

เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่ ลำดับที่

2. เกิดการปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบายและกฎหมายของประเทศ
3. เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่
5. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
6. เกิดจิตสำนึกร่วมกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน
4. ภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม
1. ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านสิ่งแวดล้อม ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อย ต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตอนที่ 3 การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งมีเกณฑ์ในการ ประเมินเป็น ๔ ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก
2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก
4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

ตารางที่ 4-5 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า

1. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด	2.36	.95	มีผลกระทบน้อย
2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดน แม่สอด	2.39	.87	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดการพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)	2.37	.84	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน	2.36	.90	มีผลกระทบน้อย
5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน	2.37	.88	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.37	0.89	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า ที่ 4-5 พบว่า ด้านปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อยได้แก่

2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด
3. เกิดการพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพเช่นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)
5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-6 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้
การท่องเที่ยว

2. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้การท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างเป็นระบบ	2.33	.95	มีผลกระทบน้อย
2. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในภูมิภาค	2.48	.87	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว	2.38	.93	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดความร่วมมือขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศด้านการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว	2.36	.94	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.39	0.92	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้การท่องเที่ยว
ที่ 4-6 พบว่า ด้านรายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบ
น้อย ได้แก่ ลำดับที่

2. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในภูมิภาค
3. เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว
4. เกิดความร่วมมือขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว
1. เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้าน
รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
พิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-7 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้
การเก็บภาษี

3. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้การเก็บภาษี	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. เพิ่มรายได้ทางภาษีศุลกากร	2.29	.94	มีผลกระทบน้อย
2. เพิ่มรายได้ทางภาษีเงินได้	2.38	.90	มีผลกระทบน้อย
3. เพิ่มรายได้ทางภาษียานพาหนะ	2.42	.98	มีผลกระทบน้อย
4. เพิ่มรายได้ทางภาษีค่าธรรมเนียม	2.40	.95	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.37	0.94	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-7 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้การเก็บภาษี
พบว่า ด้านรายได้การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 0.94 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อยได้แก่

3. เพิ่มรายได้ทางภาษียานพาหนะ
4. เพิ่มรายได้ทางภาษีค่าธรรมเนียม
2. เพิ่มรายได้ทางภาษีเงินได้
1. เพิ่มรายได้ทางภาษีศุลกากร

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านรายได้ การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-8 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. เกิดธุรกิจใหม่ๆ ในพื้นที่	2.32	.92	มีผลกระทบน้อย
2. เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่อประชาชนในพื้นที่	2.42	1.70	มีผลกระทบน้อย
3. คนในพื้นที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ	2.33	.83	มีผลกระทบน้อย
4. ประชาชนในพื้นที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง	2.34	.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.35	1.09	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-8 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.09 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อยได้แก่

2. เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่อประชาชนในพื้นที่
3. คนในพื้นที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ
4. ประชาชนในพื้นที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง

1. เกิดธุรกิจใหม่ๆ ในพื้นที่

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อยต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

5. การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า

ตารางที่ 4-9 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ

5. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจในพื้นที่	2.27	.92	มีผลกระทบน้อย
2. เกิดการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ	2.35	.87	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่	2.31	.90	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดการพัฒนาาระบบขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมในพื้นที่	2.38	.92	มีผลกระทบน้อย
5. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าได้มากขึ้น	2.42	.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-9 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ พบว่า ด้านการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่

2. เกิดการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ
5. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าได้มากขึ้น
4. เกิดการพัฒนาาระบบขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมในพื้นที่
3. เกิดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่
1. เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจในพื้นที่

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านการพัฒนา ด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อยต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

3.6 ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย

ตารางที่ 4-10 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จาก แรงงานประเทศเพื่อนบ้าน	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าเมือง	2.26	.90	มีผลกระทบน้อย
2. สามารถแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานผิดกฎหมาย	2.28	.84	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ด้านการใช้แรงงานในพื้นที่	2.35	.95	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดจิตสำนึกการรับรู้และตระหนักถึงการใช้แรงงานอย่างเหมาะสม ตามกฎหมายของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	2.29	.97	มีผลกระทบน้อย
5. เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้แรงงาน	2.30	.88	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.30	0.91	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-10 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้านพบว่า ด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่ ลำดับที่

2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด
3. เกิดการพัฒนาระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)

5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อยต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การค้าขายลดลงมาก รายได้น้อยลงรายจ่ายเพิ่มขึ้น ขายของไม่ดี ขายของไม่ดีแย่ๆ ควรจัดระเบียบเรื่องการท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ ควรเพิ่มงานให้กับคนว่างงาน รายได้จากการค้าขายลดลง เพราะมีร้านค้า ห้างเพิ่มขึ้น แต่ภาษีต่างๆ กับเพิ่มขึ้นเท่าตัวเลย ลดหย่อนภาษีสินค้าจะดีมาก อยากให้แก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีบัตร

สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตารางที่ 4-11 ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย
ผลกระทบด้านสังคม	2.42	0.90	มีผลกระทบน้อย
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	2.33	.086	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวมความสัมพันธ์	2.37	0.89	มีผลกระทบน้อย

จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดที่ 4-11 สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด มีผลกระทบในระดับน้อย

สรุปภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตารางที่ 4-12 การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น	2.37	0.89	มีผลกระทบน้อย
รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	2.39	.092	มีผลกระทบน้อย
รายได้การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น	2.37	.094	มีผลกระทบน้อย
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	2.35	1.09	มีผลกระทบน้อย
การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทางคมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย
ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนีและการใช้งานผิดกฎหมาย	2.30	0.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์	2.36	0.66	มีผลกระทบน้อย

จากตารางการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดที่ 4-12 สรุปภาพรวม

ทางด้านปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น รายได้การค้าปลีกเพิ่มขึ้น ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทางคมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า และประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนีและการใช้งานผิดกฎหมาย มีผลกระทบน้อย

ทั้งนี้ ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ การค้าขายลดลงมาก รายได้น้อยลงรายจ่ายเพิ่มขึ้น ขายของไม่ดี ควรจัดระเบียบเรื่องการท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ ควรเพิ่มงานให้กับคนว่างงาน รายได้จากการค้าขายลดลงเพราะมีร้านค้า ห้างเพิ่มขึ้น ภาษีต่างๆ กับเพิ่มขึ้นเท่าตัว การลดหย่อนภาษีสินค้าจะดีมาก อยากให้แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีบัตร

การวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis – MLR)

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

การวิจัยผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความถดถอยและสรุปสมมติฐาน ระหว่างระดับการพัฒนาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมและการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด ดังตารางที่ 4-12

สมมติฐานในการวิจัยผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

สมมติฐานที่ 2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

ตารางที่ 4-13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม	ผลสัมฤทธิ์	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ผลกระทบด้านสังคม	ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
ผลสัมฤทธิ์	1.00							
เพศ	.067	1.00						
อายุ	-.346*	-.108*	1.00					
ระดับการศึกษา	.083*	.117*	.034	1.00				
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	.788*	-.062	-.353	.044*	1.00*			
ผลกระทบด้านสังคม	.796*	.030	-.377	-.001	.801*	1.00		
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	.705*	-.011	-.344	.031*	.735*	.769*	1.00	
ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	1.00	.067*	-.346	.083*	.788*	.796*	.705*	1.00

จากตารางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ 4-13 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จากตารางพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
2. ปัจจัยด้านการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

4. ผลกระทบด้านสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
5. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตารางที่ 4-14 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis- Enter)

ตัวแปร	r2	b	std error	B	T
ผลกระทบด้านสังคม	.633	.784	.029	.796	26.71*
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	.063	.428	.046	.420	9.282*
เพศ	.006	.028	.009	.081	2.992*
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	.005	.112	.041	.119	2.706*
ระดับการศึกษา	.003	.071	.036	.054	2.007*
		F 201.624	R .843	R ² .711	Adjust R ² = .708

จากตารางการวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนแบบขั้นตอน ที่ 4-14 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แม่สอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ได้ร้อยละ 71.1 (R² = .711) โดยผลกระทบด้านสังคมมีอำนาจการทำนายสูงสุด ร้อยละ 63.3 (R² = .633)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการโดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปแบบสอบถามหัวข้อวิจัยผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	243	56.51
หญิง	185	43.02
ไม่ตอบ	2	0.47
รวม	430	100.00
2. อายุ ระหว่าง 14 – 69 ปี อายุเฉลี่ย 34 ปี		
14-20 ปี	50	11.63
21-30 ปี	153	35.58
31-40 ปี	116	26.98
41-50 ปี	59	13.72
51-60 ปี	38	8.84
61-69 ปี	10	2.33
ไม่ตอบ	4	0.93
รวม	430	100.00

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

ชื่อทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	71	16.51
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	10.23
มัธยมศึกษาตอนปลาย	117	27.21
ปวช.	54	12.56
ปวส.	59	13.72
ต่ำกว่าปริญญาตรี (อนุปริญญา)	14	3.26
ปริญญาตรี	52	12.09
ปริญญาโท	5	1.16
อื่นๆ ได้แก่ อ่านออกเขียนได้	2	0.47
ไม่ตอบ	12	2.79
รวม	430	100.0
4. อาชีพ		
ข้าราชการ	71	16.5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	44	10.2
พนักงานบริษัท	117	27.2
ธุรกิจส่วนตัว	54	12.6
ค้าขาย	59	13.7
รับจ้าง/ลูกจ้าง	14	3.3
นิสิต/นักศึกษา	52	12.1
อื่น ๆ (โปรดระบุ)	5	1.2
ไม่ตอบ	14	3.3
รวม	430	100.00

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลทั่วไป

(ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
5. ภูมิลำเนา (โปรดระบุอำเภอที่ท่านอาศัย)		
แม่สอด	249	57.91
ท่าสองยาง	2	0.47
แม่ตาว	6	1.40
แม่ปะ	19	4.42
แม่กุ	15	3.49
แม่ระมาด	32	7.44
พบพระ	62	14.42
ไม่ตอบ	45	10.47
รวม	430	100.00
6. รายได้ของท่าน/เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	253	58.8
10,001 – 20,000 บาท	99	23.0
20,001 – 30,000 บาท	41	9.5
30,001 – 40,000 บาท	19	4.4
40,001 – 50,000 บาท	10	2.3
50,001 – 60,000 บาท	3	0.7
60,001 – 70,000 บาท	0	0.0
70,001 – 80,000 บาท	0	0.0
80,001 – 90,000 บาท	0	0.0
90,001 – 100,000 บาท	0	0.0
อื่น ๆ ได้แก่ ไม่มีรายได้	2	.05
ไม่ตอบ	3	0.7
รวม	430	100.00

จากตารางที่ 4-1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย ร้อยละ 56.51

อายุเฉลี่ย 34 ปี มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 35.58 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 27.21 อาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 27.2 ภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ร้อยละ 57.91 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 58.8

ตอนที่ 2 การประเมินผลกระทบจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งประกอบด้วยผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ให้ท่านพิจารณารายละเอียดผลกระทบในแต่ละด้านต่อไปนี้ ว่าจากการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดส่งผลกระทบดังกล่าวจริงหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การพัฒนาเป็น 4 ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก
2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก
4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้การวัดมาตราตามวิธีของไลเกิร์ต (Likert Scale)) ซึ่งเป็นการวัดทัศนคติที่มีต่อรูปแบบ โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ และให้คะแนนจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นช่วงชั้นเท่าๆ กัน โดยแบ่งระดับค่าเฉลี่ยออกเป็น 4 ระดับ มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

$$\text{ช่วงอันตรายภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4 - 1}{4} = 0.75$$

เกณฑ์สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้

3.26 – 4.00	มีผลกระทบมากที่สุด
2.51 – 3.36	มีผลกระทบมาก
1.76 – 2.50	มีผลกระทบน้อย
1.00 – 1.75	มีผลกระทบน้อยมาก

ค่าเฉลี่ย 3.69 หมายถึง ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.26-4.00 ค่าเฉลี่ยที่ได้ 3.69 ที่ระดับความคิดเห็นของผู้กรอกแบบสอบถามที่ระดับความคิดเห็น คือ มีผลกระทบมากที่สุด

ตารางที่ 4-2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินสดในพื้นที่	2.08	.92	มีผลกระทบน้อย
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดความต้อการสินค้าในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่	2.31	.80	มีผลกระทบน้อย
3. ประชาชนในพื้นที่มีการใช้จ่ายและใช้สินค้าต่อชีวิตประจำวันเพิ่ม	2.33	.92	มีผลกระทบน้อย
4. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้รัฐบาลมีการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เพิ่ม	2.33	.97	มีผลกระทบน้อย
5. การลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากหลายฝ่ายเพิ่ม	2.38	.92	มีผลกระทบน้อย
6. การลงทุนของภาครัฐช่วยทำให้การส่งออกสินค้าในพื้นที่เพิ่ม	2.39	.92	มีผลกระทบน้อย
7. มีการเพิ่มปริมาณเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ	2.31	.97	มีผลกระทบน้อย
8. เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น	2.42	.92	มีผลกระทบน้อย
9. เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	2.44	.88	มีผลกระทบน้อย
10. มีการจัดแบ่งกลุ่มทางธุรกิจออกเป็นกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชน	2.39	.91	มีผลกระทบน้อย
11. มีบริษัทชั้นนำและสถาบันที่มีคุณภาพสามารถรองรับการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.39	.96	มีผลกระทบน้อย
12. มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจายและเรียนรู้เทคโนโลยี	2.26	.93	มีผลกระทบน้อย
13. มีนำเข้าหรือซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนจากเขตเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาที่ส่งผลต่อการประกอบการในพื้นที่	2.40	.80	มีผลกระทบน้อย
14. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่น ร้านค้าและผู้ประกอบการ	2.40	.85	มีผลกระทบน้อย
15. เกิดการนำสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น	2.39	.88	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ 4-2 พบว่าในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ได้แก่ ลำดับที่

9. เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
8. เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น
13. มีนำเข้าหรือซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนจากเขตเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาที่ส่งผลต่อการประกอบการในพื้นที่
14. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่น ร้านค้าและผู้ประกอบการ
6. การลงทุนของภาครัฐช่วยทำให้การส่งออกสินค้าในพื้นที่เพิ่ม
10. มีการจัดแบ่งกลุ่มทางธุรกิจออกเป็นกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกันอย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชน
11. มีบริษัทชั้นนำและสถาบันที่มีคุณภาพสามารถรองรับการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
15. เกิดการนำสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น
5. การลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากหลายฝ่ายเพิ่ม
3. ประชาชนในพื้นที่มีการจับจ่ายและใช้สินค้าต่อชีวิตประจำวันเพิ่ม
4. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้รัฐบาลมีการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เพิ่ม
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดความต้องการสินค้าในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่
7. มีการเพิ่มปริมาณเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ
12. มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจายและเรียนรู้เทคโนโลยี
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินสดในพื้นที่

สรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-3 ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดช่วยเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น	2.39	.90	มีผลกระทบน้อย
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดทำให้ลดอัตราการว่างงาน	2.52	.89	มีผลกระทบมาก
3. ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	2.39	.91	มีผลกระทบน้อย
4. ลดความเลื่อมล้ำการพัฒนาระหว่างภูมิภาค	2.39	.86	มีผลกระทบน้อย
5. เกิดการพัฒนาทักษะของฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	2.38	.91	มีผลกระทบน้อย
6. เกิดการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศสู่แรงงานท้องถิ่น	2.40	.94	มีผลกระทบน้อย
7. เกิดสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานอย่างเป็นธรรม	2.44	.92	มีผลกระทบน้อย
8. เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม	2.40	.91	มีผลกระทบน้อย
9. แรงงานและครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัย	2.42	.92	มีผลกระทบน้อย
10. เกิดการใช้กฎหมายแรงงานอย่างเป็นธรรม	2.43	.94	มีผลกระทบน้อย
10. เกิดการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ	2.31	.91	มีผลกระทบน้อย
11. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท้องถิ่นภูมิภาค และระหว่างประเทศ	2.47	.80	มีผลกระทบน้อย
12. เพิ่มตลาดแรงงานในท้องถิ่น	2.49	.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.42	0.90	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลกระทบด้านสังคม ที่ 4-3 พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.42 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย

เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบมาก ได้แก่

2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดทำให้ลดอัตราการว่างงาน

ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่ ลำดับที่

12. เพิ่มตลาดแรงงานในท้องถิ่น

11. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท้องถิ่นภูมิภาค และระหว่างประเทศ

7. เกิดสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานอย่างเป็นธรรม

10. เกิดการใช้กฎหมายแรงงานอย่างเป็นธรรม

9. แรงงานและครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัย

8. เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม

6. เกิดการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศสู่แรงงานท้องถิ่น

4. ลดความเลื่อมล้ำการพัฒนาระหว่างภูมิภาค
 3. ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดช่วยเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น
 5. เกิดการพัฒนาทักษะของฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 10. เกิดการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ
- สรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านสังคม ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-4 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	2.23	.86	มีผลกระทบน้อย
2. เกิดการปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบายและกฎหมายของประเทศ	2.38	.78	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่	2.38	.87	มีผลกระทบน้อย
4. ภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม	2.28	.86	มีผลกระทบน้อย
5. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	2.35	.87	มีผลกระทบน้อย
6. เกิดจิตสำนึกร่วมกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน	2.33	.89	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.33	0.86	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ที่ 4-4 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย

เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่ ลำดับที่

2. เกิดการปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบายและกฎหมายของประเทศ
3. เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่
5. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
6. เกิดจิตสำนึกร่วมกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน
4. ภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม
1. ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านสิ่งแวดล้อม ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อย ต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตอนที่ 3 การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งมีเกณฑ์ในการ ประเมินเป็น ๔ ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก
2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก
4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

ตารางที่ 4-5 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า

1. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่ สอด	2.36	.95	มีผลกระทบน้อย
2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดน แม่สอด	2.39	.87	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดการพัฒนาระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การ ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)	2.37	.84	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาค อาเซียน	2.36	.90	มีผลกระทบน้อย
5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน	2.37	.88	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.37	0.89	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านปริมาณการค้า ที่ 4-5 พบว่า ด้านปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่

2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด
3. เกิดการพัฒนาระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพเช่นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)
5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้าน ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-6 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้
การท่องเที่ยว

2. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้การท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างเป็นระบบ	2.33	.95	มีผลกระทบน้อย
2. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในภูมิภาค	2.48	.87	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว	2.38	.93	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดความร่วมมือขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศด้านการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว	2.36	.94	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.39	0.92	มีผลกระทบน้อย

จากตารางผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านรายได้การท่องเที่ยว
ที่ 4-6 พบว่า ด้านรายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบ
น้อย ได้แก่ ลำดับที่

2. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในภูมิภาค
3. เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว
4. เกิดความร่วมมือขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

1. เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้าน
รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ
พิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-7 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้
การเก็บภาษี

3. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้การเก็บภาษี	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. เพิ่มรายได้ทางภาษีศุลกากร	2.29	.94	มีผลกระทบน้อย
2. เพิ่มรายได้ทางภาษีเงินได้	2.38	.90	มีผลกระทบน้อย
3. เพิ่มรายได้ทางภาษียานพาหนะ	2.42	.98	มีผลกระทบน้อย
4. เพิ่มรายได้ทางภาษีค่าธรรมเนียม	2.40	.95	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.37	0.94	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-7 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดรายได้การเก็บภาษี
พบว่า ด้านรายได้การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 0.94 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อยได้แก่

3. เพิ่มรายได้ทางภาษียานพาหนะ
4. เพิ่มรายได้ทางภาษีค่าธรรมเนียม
2. เพิ่มรายได้ทางภาษีเงินได้
1. เพิ่มรายได้ทางภาษีศุลกากร

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านรายได้ การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในระดับน้อย

ตารางที่ 4-8 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. เกิดธุรกิจใหม่ๆ ในพื้นที่	2.32	.92	มีผลกระทบน้อย
2. เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่อประชาชนในพื้นที่	2.42	1.70	มีผลกระทบน้อย
3. คนในพื้นที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ	2.33	.83	มีผลกระทบน้อย
4. ประชาชนในพื้นที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง	2.34	.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.35	1.09	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-8 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.09 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อยได้แก่

2. เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่อประชาชนในพื้นที่
3. คนในพื้นที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ
4. ประชาชนในพื้นที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง

1. เกิดธุรกิจใหม่ๆ ในพื้นที่

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อยต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

5. การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า

ตารางที่ 4-9 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ

5. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S. D.	แปลผล
1. เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจในพื้นที่	2.27	.92	มีผลกระทบน้อย
2. เกิดการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ	2.35	.87	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่	2.31	.90	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดการพัฒนาาระบบขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมในพื้นที่	2.38	.92	มีผลกระทบน้อย
5. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าได้มากขึ้น	2.42	.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-9 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านอื่นๆ พบว่า ด้านการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่

2. เกิดการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ
5. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าได้มากขึ้น
4. เกิดการพัฒนาาระบบขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมในพื้นที่
3. เกิดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่
1. เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจในพื้นที่

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านการพัฒนา ด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อยต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

3.6 ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย

ตารางที่ 4-10 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จาก แรงงานประเทศเพื่อนบ้าน	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
1. สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าเมือง	2.26	.90	มีผลกระทบน้อย
2. สามารถแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานผิดกฎหมาย	2.28	.84	มีผลกระทบน้อย
3. เกิดระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ด้านการใช้แรงงานในพื้นที่	2.35	.95	มีผลกระทบน้อย
4. เกิดจิตสำนึกการรับรู้และตระหนักถึงการใช้แรงงานอย่างเหมาะสม ตามกฎหมายของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	2.29	.97	มีผลกระทบน้อย
5. เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้แรงงาน	2.30	.88	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวม	2.30	0.91	มีผลกระทบน้อย

จากตารางที่ 4-10 ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้านพบว่า ด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเรียงระดับมากที่สุด ที่มีผลกระทบน้อย ได้แก่ ลำดับที่

2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด
3. เกิดการพัฒนาระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)

5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน
1. เพิ่มปริมาณการค้าขายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด

สรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ด้านประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย ดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ มีผลกระทบน้อยต่อจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การค้าขายลดลงมาก รายได้น้อยลงรายจ่ายเพิ่มขึ้น ขายของไม่ดี ขายของไม่ดีแย่ๆ ควรจัดระเบียบเรื่องการท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ ควรเพิ่มงานให้กับคนว่างงาน รายได้จากการค้าขายลดลง เพราะมีร้านค้า ห้างเพิ่มขึ้น แต่ภาษีต่างๆ กับเพิ่มขึ้นเท่าตัวเลย ลดหย่อนภาษีสินค้าจะดีมาก อยากให้แก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีบัตร

สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตารางที่ 4-11 ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย
ผลกระทบด้านสังคม	2.42	0.90	มีผลกระทบน้อย
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	2.33	.086	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวมความสัมพันธ์	2.37	0.89	มีผลกระทบน้อย

จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดที่ 4-11 สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด มีผลกระทบในระดับน้อย

สรุปภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตารางที่ 4-12 การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับความคิดเห็น		
	Mean	S.D.	แปลผล
ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น	2.37	0.89	มีผลกระทบน้อย
รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	2.39	.092	มีผลกระทบน้อย
รายได้การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น	2.37	.094	มีผลกระทบน้อย
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	2.35	1.09	มีผลกระทบน้อย
การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทางคมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า	2.35	0.90	มีผลกระทบน้อย
ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนีและการใช้งานผิดกฎหมาย	2.30	0.91	มีผลกระทบน้อย
สรุปภาพรวมการประเมินผลสัมฤทธิ์	2.36	0.66	มีผลกระทบน้อย

จากตารางการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดที่ 4-12 สรุปภาพรวม

ทางด้านปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น รายได้การค้าปลีกเพิ่มขึ้น ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทางคมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า และประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนีและการใช้งานผิดกฎหมาย มีผลกระทบน้อย

ทั้งนี้ ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ การค้าขายลดลงมาก รายได้น้อยลงรายจ่ายเพิ่มขึ้น ขายของไม่ดี ควรจัดระเบียบเรื่องการท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ ควรเพิ่มงานให้กับคนว่างงาน รายได้จากการค้าขายลดลงเพราะมีร้านค้า ห้างเพิ่มขึ้น ภาษีต่างๆ กับเพิ่มขึ้นเท่าตัว การลดหย่อนภาษีสินค้าจะดีมาก อยากให้แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีบัตร

การวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis – MLR)

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

การวิจัยผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความถดถอยและสรุปสมมติฐาน ระหว่างระดับการพัฒนาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมและการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด ดังตารางที่ 4-12

สมมติฐานในการวิจัยผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

สมมติฐานที่ 2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

ตารางที่ 4-13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม	ผลสัมฤทธิ์	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ผลกระทบด้านสังคม	ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
ผลสัมฤทธิ์	1.00							
เพศ	.067	1.00						
อายุ	-.346*	-.108*	1.00					
ระดับการศึกษา	.083*	.117*	.034	1.00				
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	.788*	-.062	-.353	.044*	1.00*			
ผลกระทบด้านสังคม	.796*	.030	-.377	-.001	.801*	1.00		
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	.705*	-.011	-.344	.031*	.735*	.769*	1.00	
ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	1.00	.067*	-.346	.083*	.788*	.796*	.705*	1.00

จากตารางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ 4-13 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จากตารางพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
2. ปัจจัยด้านการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

4. ผลกระทบด้านสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
5. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ตารางที่ 4-14 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนแบบขั้นตอน (Multiple Linear Regression Analysis- Enter)

ตัวแปร	r2	b	std error	B	T
ผลกระทบด้านสังคม	.633	.784	.029	.796	26.71*
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	.063	.428	.046	.420	9.282*
เพศ	.006	.028	.009	.081	2.992*
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	.005	.112	.041	.119	2.706*
ระดับการศึกษา	.003	.071	.036	.054	2.007*
		F 201.624	R .843	R ² .711	Adjust R ² = .708

จากตารางการวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนแบบขั้นตอน ที่ 4-14 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แม่สอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ได้ร้อยละ 71.1 (R² = .711) โดยผลกระทบด้านสังคมมีอำนาจการทำนายสูงสุด ร้อยละ 63.3 (R² = .633)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เป็นการอธิบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เป็นรูปแบบการปกครองรูปแบบพิเศษที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล ภายใต้การกำกับดูแลของจังหวัด ในฐานะเป็นหน่วยราชการส่วนภูมิภาคและการแก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ที่สามารถสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุดและความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ในการสร้างฐานการผลิตเพื่อการเชื่อมโยงกับอาเซียนและการพัฒนาเมืองชายแดน โดยการสร้างพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายแดน การใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รัฐบาลให้การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานรวมถึงให้สิทธิประโยชน์การลงทุน การให้บริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว รวมถึงการสนับสนุน SMEs และการลงทุนอย่างต่อเนื่อง การจัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารพัฒนาแรงงานต่างด้าว และอื่นๆ ที่จำเป็น ทั้งนี้ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีลักษณะที่เหมาะสม การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์

สรุป

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีผลสัมฤทธิ์ทางลบ ส่วนปัจจัยด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมมีผลสัมฤทธิ์เชิงบวก

2. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ผลการวิจัยพบว่า เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าแรงงาน คุณภาพ

ชีวิต และกฎหมาย ส่งผลต่อปัจจัยด้านสังคมที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านแรงงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริรัฐ สุกันธา เรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย กล่าวถึงปัจจัยดึงดูดแรงงานข้ามชาติที่สำคัญคือ การมีงานให้เลือกทำ ได้มาก มีค่าแรงที่สูงเมื่อเทียบกับการทำงานในประเทศสหภาพพม่า และสุดท้าย ได้แก่ ความต้องการมีรายได้ที่มั่นคง มีความต่อเนื่องเพื่อที่จักได้ส่งเงินกลับไปให้ พ่อ แม่ และญาติๆ ที่อยู่ในประเทศ สหภาพเมียนมาได้อย่างต่อเนื่องทุกเดือน

ด้านคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงกมล คนโทเงิน นักศึกษาปริญญาเอก สาขาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญ 4 ด้านหลัก ซึ่งประกอบด้วย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านสุขภาพอนามัย จะส่งผลให้มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพึงพอใจโดยรวมต่อคุณภาพชีวิต

ด้านกฎหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของ เรวดี แก้วมณี พบว่าโดยหลักการพื้นฐานของกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตเศรษฐกิจพิเศษควรประกอบด้วย หลักการรักษารูปแบบของชาติ หลักความเสมอภาค และรักษาประโยชน์ซึ่งกันและกัน หลักการดูแลและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายของนักลงทุน และหลักความสอดคล้องกับระเบียบประเพณีการค้าระหว่างประเทศ โดยรัฐจะต้องมีมาตรการจูงใจมาตรการอำนวยความสะดวก และมาตรการหลักประกันและคุ้มครองแก่ผู้ประกอบการที่จะเข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ด้านการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ สมศักดิ์ วงศ์ปัญญาถาวร อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าจังหวัดตากควรจะมีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและนอกระบบ มีการเทียบโอนประสบการณ์ที่มีอยู่ไปเป็นวุฒิการศึกษา ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมแรงงาน โดยเฉพาะในเรื่องของ soft skills ที่จะติดตัวไปตลอดชีวิต โดยการศึกษาจะต้องสร้างให้คนมีทักษะและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความขยัน ความอดทน สามารถแก้ปัญหาได้และต้องเน้นเรื่อง technical skills ไม่สร้างคนให้มาเป็นลูกจ้าง จะต้องสร้างคนให้เป็นเจ้าแก่ การศึกษามากย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ

2. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยตัวแปรผลกระทบทางด้านสังคมสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ฯ ได้ถึง ร้อยละ 63.3 สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยด้านสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดซึ่งเป็นการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์พบว่าสภาพปัญหาและความเป็นไปได้ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาแรงงาน ปัญหาภาษีการค้า และปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านแรงงานโดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดระบบแรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบกับแม่บทด้านแรงงาน (พ.ศ. 2560-2564) ของกระทรวงแรงงานประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแรงงาน คือ การเพิ่มศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบการ การคุ้มครองและเสริมสร้างความมั่นคง หลักประกันในการทำงานและคุณภาพชีวิตที่ดี การบริหารจัดการด้านแรงงานระหว่างประเทศ

การพัฒนากลไกในการสร้างความสมดุลของตลาดแรงงาน การบริหารจัดการองค์กร บุคลากร ด้วยหลักธรรมาภิบาล และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กร การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการที่ได้ไปเก็บข้อมูลมาทั้งหมด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านนโยบาย ควรมีมาตรการในการดูแลสิ่งต่างๆ ดังนี้

1.1 พัฒนาคนในท้องถิ่น/รัฐบาลควรกำหนดมาตรการให้เกิดการเชื่อมโยง จากในเขตพิเศษแม่สอดไปยังท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจ้างงานคนในท้องถิ่น การถ่ายทอดทักษะการบริหารจัดการเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นให้เกิดการเรียนรู้ มีการเพิ่มพูนองค์ความรู้ มีการเพิ่มทักษะฝีมือแรงงาน มีการปรับตัวเองรองรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เป็น SMART PEOPLE Thailand 4.0 : กระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรเข้ามาเป็นหน่วยรับผิดชอบ

1.2 พัฒนาระบบ LOGISTIC โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมขนส่ง ธนิต โสรรัตน์ ได้ศึกษาพบว่า การขนส่งสินค้าจากเขตพิเศษแม่สอดสามารถขนส่งออกไปทางเส้นทางถนนหลวงหมายเลข 105 แม่สอด-ตาก ซึ่งเป็นเส้นทางที่ต้องผ่านภูเขาสูงชันและคดเคี้ยวเพียงเส้นทางเดียวเท่านั้น หากมีการขุดเจาะอุโมงค์ 22 จุด แล้วสร้างถนน ทางรถไฟ ก็จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง/ซึ่งจะเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว และลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า เพราะจะสามารถขนส่งสินค้าได้ คราวละมากๆ และใช้เวลาสั้นลง : สภาพัฒนาฯ ในฐานะเลขานุการ กนพ. ควรเข้ามาศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการฯ

1.3 พัฒนาระบบ IT และนวัตกรรม เขตพิเศษแม่สอดเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ มีผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในเขตพิเศษ แม่สอดและเมียวดีมาทำงานและพักอาศัยอยู่ ดังนั้นการให้บริการ Internet ทั้งระบบจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อรองรับภาคธุรกิจ:กระทรวง DEควรเป็นหน่วยรับผิดชอบ

1.4 พัฒนาสิ่งแวดล้อม บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยมีคนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางในการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยรับผิดชอบ

1.5 ปรับกฎหมายให้เอื้อต่อการสนับสนุนการจ้างงานที่เป็นธรรม ให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน ปี 2551 และข้อกำหนดของ ILO : กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยรับผิดชอบ

1.6 พัฒนาความร่วมมือระหว่างเขตพิเศษแม่สอดและเมียวดี เพื่อให้ผู้ประกอบการที่แจ้งจดทะเบียนในเขตพิเศษแม่สอด ตั้งสำนักงานใหญ่ขึ้นในแม่สอด และสามารถเป็นเจ้าของโรงงานที่ใช้แรงงานเข้มข้นที่อยู่ในเขตพิเศษเมียวดีได้ เมื่อผลิตแล้วนำเข้ามาเพื่อแปรรูปในแม่สอดเป็นการเพิ่มมูลค่าแล้วส่งไปยังท่าเรือแหลมฉบังออกสู่ตลาดโลกหรือออกทางเมียนมาไปสู่อินเดียและยุโรป ซึ่งจะได้รับสิทธิทั้ง GSP ในฐานะที่สินค้า มีแหล่งกำเนิดในเมียนมาและสิทธิประโยชน์ของกฎหมายไทย จะลดปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่สำคัญ ก็คือแรงงาน และที่ดิน เนื่องจากแรงงานในฝั่งเมียวดีหาง่ายและราคาถูก รวมถึงเขตพิเศษเมียวดีให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการ ให้เช่าที่ดินได้นานถึง 70 ปี ในราคาที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับเขตพิเศษแม่สอด

2. ด้านปฏิบัติการ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับ

2.1 พัฒนาความสามารถในการใช้ IT : ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่น สามารถเข้าถึงการให้บริการ Internet ทั้งระบบ และมีการใช้ IT ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 จัดระเบียบสังคมและควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดมลภาวะ : โดยบังคับใช้กฎหมายควบคุมมลพิษอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการประกอบกิจการในเขตพิเศษต้องไม่สร้างให้เกิดมลภาวะ เป็นพิษและทำลายสิ่งแวดล้อม

2.3 บูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อสร้างความรัก ความผูกพัน ; ควรแปรสภาพคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่เขตพิเศษแม่สอด ที่มีอยู่ในปัจจุบัน หรือจัดตั้งคณะกรรมการบริหารเขตพิเศษขึ้นมา โดย กนพ. เพื่อเข้ามาบริหารจัดการกิจการทั้งปวง ภายในเขตต่อไป

3. ด้านวิชาการควรส่งเสริมเกี่ยวกับ

3.1 สถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และพัฒนาประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนาฯ ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของภาครัฐ

3.2 สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา ระบบ LOGISTIC ที่เหมาะสม และสร้างสรรค์นวัตกรรม

3.3 พัฒนาศักยภาพประชาชน แรงงาน นักเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยปรับแผนการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เมื่อนักเรียนนักศึกษาจบการศึกษาออกมาแล้วสามารถเข้าทำงานในเขตพิเศษแม่สอดได้ทันที

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาติดตามวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินนโยบาย และการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สามารถสร้างให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในระยะยาว และอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาทักษะ (Skills Upgrading) การส่งเสริมการประกอบการในท้องถิ่น (Encouragement of Local Entrepreneurialism) การจ้างงานในกลุ่มสตรี (Female Employment) การเรียนรู้ผ่านตัวอย่าง (Demonstration Effect) และการถ่ายโอนเทคโนโลยี (Technology Transfer)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษ.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http:// www. nakhonmaesotcity. go.th](http://www.nakhonmaesotcity.go.th). สำนักงานกฎหมาย มีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด, 2547.
- กลุ่มงานพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน. “แนวทางการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย”, *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*. 51(4), 2557. หน้า 78-89.
- ชาตีส สัมมะวัฒนา. “แต้มต่อการค้าชายแดนไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : https://www4.frsheriess.go.Th/local/file_document/2017022113035_file.pdf, 2557.
- ชูศักดิ์ จรยุทธสวัสดิ์. *ระบบเศรษฐกิจและพัฒนาการเศรษฐกิจไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุงใหม่), กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.เสริมมิตรการพิมพ์, 2548.
- โชติกา ชุ่มมี และ ศรีนรินทร์ เผ่าพงษ์ไพบูลย์. “เขตเศรษฐกิจพิเศษ ... Roadmap ประเทศ และโอกาสทองที่ต้องจับตาจริงหรือ?”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.scbeic.com/th/detail/product/1166>. (เว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจธนาคารไทยพาณิชย์), 2558.
- دنول อริยสัจจากร และ สมประวิณ มั่นประเสริฐ. *การศึกษาผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ AEC*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2557.
- นิสิต พันธมิตร. *โครงการผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.
- เพ็ญภา บุญเรือง. *การศึกษาผลกระทบด้านการค้าและโลจิสติกส์จากการดำเนินการของท่าเรือทวายประเทศสหภาพพม่า*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556.
- ประชาชาติธุรกิจ. “เขตเศรษฐกิจพิเศษปีที่ 3 (1) ตาก อนุมัติ 19 โครงการ 3,410 ล้านบาท”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.prachachat.net/newss_detail.php?Newsid=1496230052, 2560.
- ประเสริฐ แรงกล้า และ สิริไพลิน สิงห์อินทร์. *การกลับพม่าและการดำรงชีพในสภาวะหลังการพลัดถิ่น: กรณีศึกษาพ่อค้ารายย่อยในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2559.
- ปุ่น เทียงบูรณธรรม. *การศึกษาเบื้องต้นเพื่อเตรียมรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันตก-ตะวันออก กรณีโลจิสติกส์ด้านการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.
- ปาณิสรา ดางเรือง. “แนวทางการพัฒนาเมืองชายแดน : กรณีศึกษา เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย” *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย*, 2545.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้ง
นิคมอุตสาหกรรม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการปรับโครงสร้างการผลิตจังหวัดตาก.

เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานความก้าวหน้าโครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งนิคม
อุตสาหกรรม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการปรับโครงสร้างการผลิตจังหวัดตาก.

เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

ยศ สันตสมบัติ. อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์: การเมืองวัฒนธรรมของประเทศไทยใน
สังคมไทย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2551.

วรวิศว์ วีระเชนทร์, ปุณ เทียงบุญธรรม, และ ชูศรี เทียงศิริเพชร. 2552. การศึกษาระบบโลจิสติกส์
ของการค้าไทย-จีนเพื่อรองรับข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน: กรณีศึกษาการค้าชายแดนและ
การค้าผ่านแดน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556.

วิศรดา ภาณุวัฒน์. เขตเศรษฐกิจพิเศษ ทวาย. กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2556.

วิมล ปั่นคง. รายงานวิจัยแนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่
ชายแดนของไทย. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD). 2557.

รุธีร์ พนมยงค์, อภิชาติ โสภิตแดง, ณรงค์ ป้อมหลักทอง, ปุณ เทียงบุญธรรม, กฤษณ์ ปัทมะโรจน์,
และ ศุภกร ลีมคุณธรรมโม. การสังเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศไทยจากการจัดการ
โครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และการปรับปรุงแบบโซ่อุปทานภายใต้บริบทประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556

ศักดิ์ดา ดีเดชา. “แนวทางการพัฒนานโยบายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันเขตเศรษฐกิจพิเศษ
แม่สอด” ดุษฎีนิพนธ์, สาขาการจัดการสาธารณะ, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558. หน้า 34-36
และ 49-50.

ศศิพงษ์ รอดเกิดเกษม. “กระบวนการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษ กรณีการ
จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ “นครแม่สอด””. ภาคนิพนธ์หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2554.

ศรินทิพย์ ประเสริฐฐานนท์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

ศุภชัย วรณเลิศสกุล. “เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน: โอกาสและอุปสรรคสำหรับการลงทุนจาก
ประเทศไทย”, วารสารวิชาการ มอช.12(1), 2553. หน้า 29-39.

ศูนย์ข่าวกระทรวงพาณิชย์. “พาณิชย์ลงพื้นที่แม่สอด ดันเป้าหมายการค้าชายแดน 1.5 ล้านล้าน
บาท”. กระทรวงพาณิชย์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.moc.go.th/index.php/moc-news/2015-10-19-04-33-08/item/moc-266.html>, 2558.

สุเทพ นิมสวาย, เรียงชัย ต้นสุชาติ, และ อารี วิบูลย์พงศ์. *ผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนและสังคมเมืองชายแดนในเขตภาคเหนือตอนนโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษาเมืองชายแดนจังหวัดเชียงรายและจังหวัดตาก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2558.

ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, สถาบัน. *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลท่าสายลวด ระยะ 10 ปี (2552-2561)*. กรุงเทพฯ : สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, 2552.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “งบประมาณเขตเศรษฐกิจ”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?=&6159,2559

อดิเรก พันเขียว. “การยอมรับความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก”, *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 4(6), 2557. หน้า 50-61.

อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน”. การประชุมสัมมนาการพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดน. 2557. หน้า4.

ภาษาต่างประเทศ

Aggarwal, Aradhna. “Special Economic Zones: Revisiting the policy debate”, *Economic and Political Weekly* 41(43/44),2006. p. 4533-4536

Decha, Tangseefa. Charlie Thame, and Pinitbhabd Paribatra. “*Mae Sot SEZ: Capitalizing space, depleting the margin(al)? Bangkok:Thailand Research Fund*”, 2016. p.4.

Donnan, Hastings, and Wilson,Thomas M.. “*Borders: Frontiers of identity, nation,and state*”. Bloomsbury Academic. 1999.

Flynn, Donna K. ““*We Are the Border*”: Identity, exchange, and the state along the *Bénin-Nigerian border*” ,*American Ethnologist*. 24(2), 1997. p. 311-330.

Harvey, David. *Space of Global Capitalism*. London: Verso, 2006.

Harvey, David. *A Brief History of Neoliberalism*. New York: Oxford University Press, 2007.

Ishida, Masami. “*Special Economic Zones and Economic Corridors.*” *ERIA discussion Paper 2009-16*” . Development Studies Center, Institute of Developing Economics, Japan. 2009.

- Martinez, Oscar. *Border People: Life and society in the U.S.-Mexico borderlands*. Arizona : Arizona University of Arizona Press, 1994.
- M.Soundarapandian. “*Development of Special Economic Zones in India*”, Volume ONE *journal Policies and issues*”, 2012. p. 105-115.
- Ong, Aihwa. *Flexible Citizenship: The cultural logic of transnationality*. Durham and London: Duke University Press, 1999.
- Sassen, Saskia. *A Sociology of Globalization*. Norton : W. W. Norton & Company, 2006.
- The World Bank. *Special economic zones progress, emerging challenges, and future directions*. Washington DC: World Bank, 2011.
- Urry, John. *Sociology Beyond Societies: Mobilities for the twenty-first century*. New York: Routledge, 2000.
- Walker, Andrew. *The Legend of the Golden Boat: Regulation, trade, and traders in the borderlands of Laos, China, Thailand, and Burma*. Richmond: Curzon, 1999.
- Zeng, Douglas Zhihua. “*How do Special Economic Zones and Industrial Clusters Drive China's Rapid Development?*”. World Bank Policy Research Working Paper No. 558, 2011.

ภาคผนวก

แบบสอบถามหัวข้อวิจัย
ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

ตอนที่ 1**ข้อมูลทั่วไป****คำอธิบาย**โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

..... ปี

3. ระดับการศึกษา

 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. ปวส. ต่ำกว่าปริญญาตรี (อนุปริญญา) ปริญญาตรี ปริญญาโท อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. อาชีพ

 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้าง/ลูกจ้าง นิสิต/นักศึกษา อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

5. ภูมิลำเนา (โปรดระบุอำเภอที่ท่านอาศัย)

6. รายได้ของท่าน/เดือน

 ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท 30,001 – 40,000 บาท 40,001 – 50,000 บาท 50,001 – 60,000 บาท 60,001 – 70,000 บาท 70,001 – 80,000 บาท 80,001 – 90,000 บาท 90,001 – 100,000 บาท อื่น ๆ (โปรดระบุ)**ตอนที่ 2**

การประเมินผลกระทบจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งประกอบด้วยผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ให้ท่านพิจารณารายละเอียดผลกระทบในแต่ละด้านต่อไปนี้ ว่าจากการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดส่งผลกระทบดังกล่าวจริงหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การพัฒนาเป็น 4 ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก	2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก	4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ระดับ			
	1	2	3	4
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินสดในพื้นที่				
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้เกิดความต้องการสินค้าในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่				
3. ประชาชนในพื้นที่มีการจับจ่ายและใช้สินค้าต่อชีวิตประจำวันเพิ่ม				
4. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้รัฐบาลมีการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เพิ่ม				
5. การลงทุนของรัฐบาลก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากหลายฝ่ายเพิ่ม				
6. การลงทุนของภาครัฐช่วยทำให้การส่งออกสินค้าในพื้นที่เพิ่ม				
7. มีการเพิ่มปริมาณเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ				
8. เกิดการสร้างงานในท้องถิ่น				
9. เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ				
10. มีการจัดแบ่งกลุ่มทางธุรกิจออกเป็นกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกันได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการพัฒนาการลงทุนของภาคเอกชน				
11. มีบริษัทชั้นนำและสถาบันที่มีคุณภาพสามารถรองรับการพัฒนาธุรกิจที่มีความต่อเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
12. มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนา กระจายและเรียนรู้เทคโนโลยี				
13. มีนำเข้าหรือซื้อวัตถุดิบและสินค้าทุนจากเขตเศรษฐกิจในประเทศที่พัฒนาที่ส่งผลต่อการประกอบการในพื้นที่				
14. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่น ร้านค้า และผู้ประกอบการ				
15. เกิดการนำสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น				

2.2 ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคม	ระดับ			
	1	2	3	4
1. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ช่วยเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่น				
2. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ทำให้ลดอัตราการว่างงาน				
3. ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ในพื้นที่ดีให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น				

ผลกระทบด้านสังคม	ระดับ			
	1	2	3	4
4. ลดความเหลื่อมล้ำการพัฒนาระหว่างภูมิภาค				
5. เกิดการพัฒนาทักษะของฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น				
6. เกิดการถ่ายทอดฝีมือแรงงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศสู่แรงงานท้องถิ่น				
7. เกิดสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานอย่างเป็นธรรม				
8. เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม				
9. แรงงานและครอบครัวมีสุขภาพอนามัยที่ดีและปลอดภัย				
10. เกิดการใช้กฎหมายแรงงานอย่างเป็นธรรม				
11. เกิดการใช้แรงงานที่สอดคล้องกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ				
12. เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจท้องถิ่น ภูมิภาค และระหว่างประเทศ				
13. เพิ่มตลาดแรงงานในท้องถิ่น				

2.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับ			
	1	2	3	4
1. ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				
2. เกิดการปฏิบัติตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับข้อกำหนดตามนโยบายและกฎหมายของประเทศ				
3. เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่				
4. ภาครัฐตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม				
5. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม				
6. เกิดจิตสำนึกร่วมกันของทุกฝ่ายในพื้นที่ด้านการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประจำวัน				

ตอนที่ 3 การประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมินเป็น ๔ ระดับ คือ

1. หมายถึง มีผลกระทบน้อยมาก
2. หมายถึง มีผลกระทบน้อย
3. หมายถึง มีผลกระทบมาก
4. หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

3.1 ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เพิ่มปริมาณการค้าชายของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด				
2. เพิ่มมูลค่าของสินค้าบริเวณตามแนวชายแดนแม่สอด				
3. เกิดการพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE)				
4. เกิดระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับระบบสากลในภูมิภาคอาเซียน				
5. เสริมสร้างความมั่นใจต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เข้ามาลงทุน				

3.2 รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบ				
2. เสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในภูมิภาค				
3. เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว				
4. เกิดความร่วมมือขององค์กรภาครัฐระหว่างประเทศด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว				

3.3 รายได้การเก็บภาษีเพิ่มขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เพิ่มรายได้ทางภาษีศุลกากร				
2. เพิ่มรายได้ทางภาษีเงินได้				
3. เพิ่มรายได้ทางภาษียานพาหนะ				
4. เพิ่มรายได้ทางภาษีค่าธรรมเนียม				

3.4 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เกิดธุรกิจใหม่ๆ ในพื้นที่				
2. เกิดการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ต่อประชาชนในพื้นที่				
3. คนในพื้นที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ				
4. ประชาชนในพื้นที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง				

3.5 การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ คือ การก่อสร้างเส้นทาง คมนาคม การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้า

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ส่งผลต่อการขยายตัวของธุรกิจในพื้นที่				
2. เกิดการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ				
3. เกิดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่				
4. เกิดการพัฒนาาระบบขนส่ง เช่น เส้นทางคมนาคมในพื้นที่				
5. เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าได้มากขึ้น				

3.6 ประโยชน์จากแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน คือ การแก้ไขปัญหาการหลบหนี และการใช้แรงงานผิดกฎหมาย

ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด	ระดับ			
	1	2	3	4
1. สามารถแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าเมือง				
2. สามารถแก้ปัญหาการใช้แรงงานผิดกฎหมาย				
3. เกิดระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมด้านการใช้แรงงานในพื้นที่				
4. เกิดจิตสำนึกการรับรู้และตระหนักถึงการใช้แรงงานอย่างเหมาะสมตามกฎหมายของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่				
5. เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการใช้แรงงาน				

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบคำถาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พลตรีศักดา ดีเดชา
วัน เดือน ปีเกิด	2 เมษายน พุทธศักราช 2505
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	259/19 ซอยลาดปลาเค้า 81 แขวงอนุสาวรีย์ เขต บางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
ตำแหน่ง และประวัติการทำงาน	ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการกิจการพลเรือน กรม กิจการพลเรือนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	วิทยาศาสตรบัณฑิต (กองทัพบก) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ
พ.ศ. 2551	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง) มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี
พ.ศ. 2558	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การจัดการสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ผู้วิจัย พล.ต. ศักดา ดีเดชา

หลักสูตร วปอ.

รุ่นที่ 60

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สำนักปฏิบัติการกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหาร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนส่งผลให้อาเซียนมีการเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกที่ยังคงหดตัว ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศมีกำลังซื้อลดลง ดังนั้นประเทศไทย จึงหันมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาค การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าว ส่งผลให้การค้าชายแดนตามแนวชายแดน มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ในส่วนจุดผ่านแดนด้านศุลกากร แม่สอดนั้น ในปี 2558 มีมูลค่าการค้า 69,061 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 10.5 แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าเมืองชายแดนก็ยังคงมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการขาดการจัดระเบียบพื้นที่ และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคง ตามแนวเส้นเขตแดนยังไม่ชัดเจน ปัญหาด้านสังคมข้ามพรมแดน การขาดกลไกบูรณาการการทำงานเรื่องชายแดน เป้าหมาย แนวคิด (Concept) ประกอบกับข้อจำกัดที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ เช่น ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือความแออัดของด่านพรมแดน เป็นต้น

การลงทุนโดยภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ในห้วงปี 58-60 ได้แก่ การจัดหาที่ดินเพื่อเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนและด้านแรงงานในพื้นที่ จำนวน 2 แห่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การปรับปรุงท่าอากาศยานแม่สอด การก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 12 ตาก - แม่สอดและทางเลี่ยงเมืองแม่สอด การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2 การก่อสร้างด่านศุลกากรแม่สอดแห่งที่ 2 การลงทุนโดยภาครัฐดังกล่าว ได้ใช้งบประมาณไปแล้วกว่า 5,200 ล้านบาท

การลงทุนของผู้ประกอบการ/นักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติ ได้แจ้งจดทะเบียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดแล้ว จำนวน 19 ราย/19 โครงการ มีเงินลงทุน วงเงินรวม 3,401 ล้านบาท

ผลกระทบเชิงลบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมา เช่น การสูญเสียอาชีพ ถิ่นฐานบ้านเกิด การเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น อำนาจและสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนในท้องถิ่นลดลง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างการดำเนินกิจการภายในกับภายนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ การนำแรงงาน ต่างด้าวเข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อาจทำให้เกิดอัตราการว่างงานของคนในท้องถิ่น รวมถึงการเข้าไม่ถึงทรัพยากรต่างๆ ที่จะใช้ในการผลิตของคนท้องถิ่น เป็นต้น

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สามารถสร้างผลกระทบทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในด้านบวก หรือ ด้านลบ โดยธนาคารโลก ได้นำเสนอแนวทางในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact) ผลกระทบด้านสังคม (Social Impact) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact) (World Bank, 2011)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาติดตามวัดผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอดว่าการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด โดยการลงทุนของภาครัฐ จะก่อประโยชน์ต่อภาพรวมของประเทศหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับผลการทบทที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคงหรือไม่ อย่างไร ตลอดจน แสวงหาแนวทางการพัฒนาที่สามารถสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนดังกล่าว และใช้ในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของจังหวัดตากให้ตรงความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท้องถิ่นต่อไป ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
2. เพื่อศึกษาผลกระทบระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ว่ามีความสัมพันธ์ต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดอย่างไร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด อันจะนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนางานดังกล่าวต่อไป
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ทั้งระดับส่วนกลางและพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ประชากรในอำเภอแม่สอด จำนวน 112,211 คน ประชากรในอำเภอบพพระ จำนวน 60,840 คน และประชากรในอำเภอแม่ระมาด จำนวน 48,192 คน ที่จะดำเนินการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้สูตรทราโรว์ ยามาเน่ จำนวน 3 พื้นที่ รวม 397 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยปรับกลุ่มตัวอย่างเป็น 430 คน
3. ขอบเขตเวลา ตุลาคม 2560 – พฤษภาคม 2561

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูล

จะวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และอิทธิพล (Multiple Regression) ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่สามารถสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

ผลการวิจัย

- การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผลการวิจัยสามารถทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทั้ง 2 ข้อ ดังนี้
1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด
 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = 430$$

1. เพศ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดร้อยละ 56.51

2. อายุ

อยู่ระหว่าง 21-40 คิดเป็นร้อยละ 62.56

3. ระดับการศึกษา

อยู่ระหว่างมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 27.21

ผลการวิจัย

	ผลสัมฤทธิ์	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	ผลกระทบด้านสังคม	ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
ผลสัมฤทธิ์	1.00						
เพศ	.067	1.00					
อายุ	-.346*	-.108*	1.00				
ระดับการศึกษา	.083*	.117*	.034	1.00			
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	.788*	-.062	-.353	.044*	1.00*		
ผลกระทบด้านสังคม	.796*	.030	-.377	-.001	.801*	1.00	
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	.705*	-.011	-.344	.031*	.735*	.769*	1.00

ภาพที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

การศึกษาครั้งนี้ผลการวิจัยสามารถทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อ 1

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

- จากตารางพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

- ปัจจัยด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

- ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

- ผลกระทบด้านสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

- ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ผลการวิจัย

ตัวแปร	r2	b	std error	B	T
ผลกระทบด้านสังคม	.633	.784	.029	.796	26.71*
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	.063	.428	.046	.420	9.282*
เขต	.006	.028	.009	.081	2.992*
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	.005	.112	.041	.119	2.706*
ระดับการศึกษา	.003	.071	.036	.054	2.007*
P=.05					Adjust R² =
			F 201.624	R .843	R² .711
					.708

ภาพที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

การศึกษาครั้งนี้ผลการวิจัยสามารถทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อ 2

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

ศึกษาจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรและคะแนนดิบพบว่าส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ได้ร้อยละ 71.1 ($R^2=.711$) โดยผลกระทบด้านสังคมมีอำนาจการทำนายได้สูงสุด ร้อยละ 63 ($R^2=.633$)

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการที่ได้ไปเก็บข้อมูลมาทั้งหมด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ระดับนโยบาย ควรมีมาตรการในการดูแลด้าน
 - 1.1 พัฒนาคน SMART PEOPLE
 - 1.2 พัฒนาระบบ LOGISTIC
 - 1.3 พัฒนาระบบ IT และนวัตกรรม
 - 1.4 พัฒนาสิ่งแวดล้อม
 - 1.5 ปรับกฎหมายให้เอื้อต่อการสนับสนุนการจ้างงานที่เป็นธรรม
2. ระดับปฏิบัติการ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับ
 - 2.1 พัฒนาความสามารถในการใช้ IT
 - 2.2 จัดระเบียบสังคมและดูแลสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดมลภาวะ

2.3 บูรณาการความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อสร้างความรัก ความผูกพัน

3. ระดับวิชาการควรส่งเสริมเกี่ยวกับ

- 3.1 สถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาประชาชนในพื้นที่
- 3.2 สนับสนุนการศึกษาวิชาชีพ ระบบ LOGISTIC ที่เหมาะสม สร้างสรรค์นวัตกรรม
- 3.3 พัฒนาศักยภาพประชาชน แรงงาน นักเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาด

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 4.1 ควรมีการศึกษาวิชาชีพความพึงพอใจในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

จังหวัดตาก

- 4.2 ควรมีการศึกษาวิชาชีพปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

4.3 ควรมีการศึกษาวิชาชีพเปรียบเทียบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก ในประเทศไทยและในต่างประเทศ เพื่อทราบถึงความแตกต่างและผลกระทบต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด จังหวัดตาก